తిరుగులేని అబద్ధాలు!!

వసుంధర

"త్వరగా కాళ్ళు కడుక్కొని రండి—ఈరోజు తొక్కుడు లడ్డు చేశాను." అంది ఉమ.

"ఏమిటి విశేషం?" మురళీధర్ అడిగాడు.

"మన రాజు క్లాసులో ఫస్టు వచ్చాడండీ. ఈ రోజే ప్రోగ్రెస్ రిపోర్టు తీసుకునివచ్చాడు. నీకేం తినాలనుందిరా అంటే తొక్కుడు లడ్డు తినాలనుందన్నాడు. వెంటనే చేసేశాను. చేసిగంటయిందా—వాడు రుచిచూడానికి కూడా ఒప్పుకోలేదు. నాన్నరావాలి—అంతా ఒక్కసారే కలిసి తినాలి అంటూ కూర్చున్నాడు—" అంది ఉమ.

రాజు మురళీధర్, ఉమలకు ఏకైక సంతానం. కాన్వెంట్లో రెండో తరగతి చదువుతున్నాడు. ఆరు సంవత్సరాలునిండి ఏడో సంవత్సరం నడుస్తోంది.

"ఏడీ వాడు?" అన్నాడు మురళీధర్ అభిమానంగా.

"దొడ్లో మొక్కలకు నీళ్ళు పోస్తున్నాడు."

మురళీధర్ వెళ్ళి కాళ్ళు కడుక్కొని రాజును వెంట బెట్టుకుని వచ్చేసరికి ఉమ ప్లేటులో టిఫిన్ సిద్ధంచేసి ఉంచింది.

"ప్రేమించబడడంలో ఎంత ఆనందముంది ఉమా?" అన్నాడు మురళీధర్ ఇంకా లడ్డు నోట్లో ఉంచుకో కుండానే.

"ప్రేమపంచినవారే ప్రేమించబడతారు." అంది ఉమ.

అదినిజం. ఆ ఇంట్లోని ముగ్గురు మనుషులూ ఒకరినొకరు అత్యంతంగా ప్రేమిస్తూ-ఒకరికోసం ఒకరు జీవిస్తున్నారు.

మురళీధర్ నోట్లో లడ్డు పెట్టుకోబోతూండగా ఎవరో తలుపు తట్టారు. రాజువెళ్ళి తలుపుతీసి- "అమ్మా-ఎవరో పోలీసు-" అంటూ అరిచాడు. మరుక్షణంలోనే రాజు ఆ పోలీసు మనిషితోకలిసి డైనింగు టేబిల్ దగ్గరకు వచ్చే శాడు.

మురళీధర్ తెల్లబోయి ఆ మనిషిని చూస్తున్నాడు. నిండా పోలీసు దుస్తుల్లో ఉన్నాడు. దృఢంగా ఉన్నాడు ముఖానికి మీసాలు వన్నె తెచ్చాయి.

"అయాం సారీ మిస్టర్ మురళీధర్-యు ఆరండర్ అరెస్టు-" అన్నాడతను గంభీరంగా.

ఉమ, మురళీధర్ ఇద్దరూ తెల్లబోయారు. రాజు కైతే కళ్ళలో నీళ్ళు వచ్చేశాయి.

"రెండు నెలలనించి నీకోసం వెదుకుతున్నాను. ఇప్ప టికి దొరికావు-" అన్నాడా పోలీసు మనిషి.

“మీరే మురళీధర్ కోసం వెదుకుతున్నారో నాకు తెలియదు. నేను పోలీసుల దృష్టిలో ఉన్న నేరస్తుణ్ని కాదు. మామూలుగా సంసారం చేసుకుంటున్న సామాన్య మానవుణ్ని–” అన్నాడు మురళీధర్.

“వాట్–ఇనస్పెక్టర్ భానోజీరావు పొరపాటు పడడమా–” అన్నాడా పోలీసు మనిషి కటువుగా.

వెంటనే– “ఒకేయ్ భానూ నువ్వా?” అంటూ ఓ కేక పెట్టాడు మురళీధర్.

భానోజీరావు నవ్వాడు– “చూడగానే నిన్ను నేను గుర్తుపట్టాను. నన్ను నువ్వు గుర్తుపట్టడానికింత సేపు పట్టింది. నా అభిమానానికీ నీ అభిమానానికి ఎంత తేడా ఉందో చూశావా?”

మురళీధర్ తడుముకోలేదు– “నాకు చెప్పకుండా నాకు తెలియకుండా నువ్వు వచ్చావు. అయినా · నీ కోసం తొక్కుడులడ్డు చేయించి సిద్ధంగా ఉన్నాను–చూశావా?”

“మాటల్లో నిన్ను జయించడం కష్టం–” అంటూ భానోజీరావు కుర్చీలో కూర్చున్నాడు. ఈలోగా ఉమ అతనికో ప్లేటు సిద్ధంచేసింది.

భానోజీరావు నెమ్మదిగా తనసంగతి చెప్పాడు. అతనిక్కడికి వచ్చి రెండు నెలలయిందిట. ఈ వూళ్ళో మురళీధర్ ఉంటున్నట్లు అనుకోకుండా తెలిసిందిట. అప్పట్నించీ ఆచూకీ తీయడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడట. రామారావు ద్వారా ఈ రోజే మురళీధర్ చిరునామా దొరికిందట.

“రెండు నెలలీ ఊళ్ళోఉంటూ రామారావూ నువ్వూ కలుసుకోకపోవడం ఆశ్చర్యంగా ఉందే?” అన్నాడు మురళీధర్.

"రామారావు భార్యాబిడ్డలతో యాత్రకి పోయాడట. ఓ వారం రోజులక్రితమే తిరిగి వచ్చాడట. ఈ లోగా ఆ లాయరుగారి కోసం ఎంతమంది పడిగాపులు పడి కూర్చున్నారో చెప్పలేను_" అన్నాడు భానోజీరావు.

"ఏమైతేనేం లే _ నువ్వెప్పుడూ మంచిసమయంలోనే మిత్రుల్ని కలుసుకుంటూంటావు_" అన్నాడు మురళీధర్ నర్మగర్భంగా లడ్డులవంక చూస్తూ.

భానోజీరావు నవ్వేసి లడ్డు నోట్లో పెట్టుకుని_ "అదృష్టవంతుడివిరా మురళీ _ చెల్లాయి హస్తవాసి_అత్తయ్యగారిని మించింది. లడ్డు ఏం బాగుందిరా?" అంటూ మరో రెండు నోట్లో వేసుకున్నాడు.

మురళీధర్ భార్యకు తమ చిన్ననాటి అనుబంధాన్ని వివరించి చెప్పాడు. ఫస్టుఫారంనించి గ్రాడ్యుయేషన్ దాకా రామారావు, తను, భానోజీరావు ముగ్గురూ కలిసి చదువుకున్నారు. ముగ్గురూ ఎక్కువగా మురళీధర్ ఇంట్లోనే కాలం గడుపుతూండేవారు. పరీక్షలువస్తే అంతా మురళీధర్ ఇంట్లోనే పడుకునేవారు. మురళీధర్ తల్లిది చల్లని మనసు. ఆమె వీళ్ళముగ్గుర్నీ కన్నబిడ్డల్లా సమంగా చూసుకునేది.

భానోజీరావు కిద్దరు పిల్లలట. ఇద్దరూ అబ్బాయిలే. తన చిరునామా చెప్పి_మా ఇంటికి తప్పకుండా రావాలని చెప్పాడు.

2

"అబద్ధాలు చెప్పడంకూడా ఒక కళ_అది అందరికీ సాధ్యంకాదు_" అన్నాడు రామారావు.

"అవున్లే_అబద్ధాలలోని కళాస్వరూపం లాయర్లకే తెలియాలి_" అన్నాడు భానోజీరావు.

"అందుకేగా_మీరు మమ్మాశ్రయించేది_" అన్నాడు రామారావు.

"మాటలకేం లెండిగానీ _ అబద్ధమాడడం కళ అని ఋజువుచేయండి చూద్దాం_" అన్నాడు మురళీధర్.

"నాయనా _ ఎన్నేళ్ళుగా కాపురం చేస్తున్నావో చెప్పు_" అన్నాడు రామారావు.

"ఏళ్ళా _ నా పెళ్ళింకా కొద్దిక్షణాలక్రితం జరిగి నట్లుంటే_" అన్నాడు మురళీధర్.

రామారావు నవ్వాడు "వైవాహికజీవితం అంత బాగుందంటే నీ భార్య నీకు అందమైన అబద్ధాలు చాలా చెప్పి ఉండాలి."

"నా భార్య అబద్ధమాడదు_" అన్నాడు మురళీధర్.

"అడినట్లు తెలిస్తే_అది కళ ఎందుకవుతుంది?" రామారావు ఛాలెంజి చేశాడు.

"అదే ఋజువు చేయమంట_" అన్నాడు మురళీధర్.

"సరే_మీ ఆవిడ నీ అందాన్నీ, మంచిగుణాల్నీ, పర్స నాలటీనీ మెచ్చుకుందా లేదా?"

"మా ఆవిడేంకర్మ_చాలామంది మెచ్చుకున్నారు_"

"సరేనా_అయితే అవి అబద్ధాలని నీ కెప్పుడైనా తోచిందా?"

మురళీధర్ తడబడి_ "అవి అబద్ధాలెందుకవుతాయి_ నిజాలేకదా_" అన్నాడు.

"అయితే ఒక్కసారి మా గదిలోని నిలువుటద్దంలో నీ ప్రతిబింబం చూసుకో_కనీసం నీ అందానికి సంబంధించిన నిజం నీకు తెలుస్తుంది. నీ అద్దం అబద్ధమాడుతుందేమో కానీ_మా అద్దం అబద్ధమాడదు_" అన్నాడు రామారావు.

మురళీధర్‌కు తెరలు తెరలుగా నవ్వు వచ్చింది–
"హారినీ–ఆ అద్దం ఇంకా మార్చలేదా–" అన్నాడు.

"ఎందుకు మార్చాలి? సౌందర్యగర్వంతో మిడిసిపడే మీ చెల్లాయి నదుపులో వుంచడానికి సాకా అద్దం బాగా ఉపయోగపడుతోంది."

భానోజీరావుకు విషయం అర్థమైంది. మిత్రులు ట్యూబ్ లైట్ అంటారేమోనన్న భయమైనా లేకుండా అతనూ నవ్వాడు.

రామారావు మళ్ళీ అన్నాడు. "స్నేహితులు సరదాగా కూర్చుని కబుర్లు చెబుతున్నప్పుడు ఒకోసారి అబద్ధాలు సంభాషణని మంచి రక్తి కట్టిస్తాయి. విన్న వెంటనే నమ్మడానికి బదులు, నవ్వు పుట్టించే అబద్ధాలు మీలో ఎవరైనా చెప్పగలరా?"

భానోజీరావు ఒక్క క్షణం ఆలోచించి, "నేను మురళీధర్‌ను అరెస్టు చేశాను" అన్నాడు.

మిత్రులిద్దరూ నవ్వారు. మురళీధర్‌ది నేరాలు చేసే స్వభావం కాదు. అన్యాయంగా నేరం మోపి అరెస్టు చేస్తాడనుకుందుకు భానోజీరావు మురళీధర్‌కు ప్రాణ స్నేహితుడు.

ఒక్క క్షణం ఆగి, "భానోజీరావు నన్నరెస్టు చేయడంలో తప్పులేదు. నేను హత్యచేశాను గదా" అన్నాడు మురళీధర్.

భానోజీరావు అబద్ధాన్ని సమర్థించడంద్వారా మురళీధర్ అబద్ధానికి అందం వచ్చింది. అందుకే అందరూ నవ్వారు.

నవ్వులాగేక రామారావు తన జేబులోంచి ఒక పది

రూపాయల నోటు తీసి, "ఇది నా కెవరిచ్చారో తెలుసా?" అన్నాడు.

"తెలియదు" అన్నారు మిత్రులిద్దరూ.

"మా లాయర్స్ అసోసియేషన్ తరఫున చందాలు వసూలు చేయడానికి వెడుతూంటే, బాపిరాజుగారు తనే స్వయంగా పిలిచి ఈ పదిరూపాయలూ ఇచ్చారు" అన్నాడు రామారావు.

మురళీధర్ గొల్లుమన్నాడు కానీ, భానోజీరావు నవ్వ లేదు.

కాస్సేపాగి బాపిరాజుగారి గురించి వివరంగా చెప్పాడు రామారావు. ఆ ఊళ్ళో చెప్పుకోదగ్గ ధనికుడైన బాపిరాజు మురళీధర్‌కు స్వయానా మేనమామ. కానీ, ఆయన పిసినారిగా ఊళ్ళో పేరుకెక్కాడు. బాపిరాజుకు సంబంధించిన కొన్ని కథలు విన్నాక రామారావు మాటల్లోని హాస్యం అర్థమై, విరగబడి నవ్వాడు భానోజీరావు.

"ఎలాగైనా నువ్వు ట్యూబులైటువే" అన్నాడు రామారావు.

"మీ మగవాళ్ళ కబుర్లు పూర్తయితే, భోజనానికి రావచ్చు. వంటయింది" రామారావు భార్య శోభ వంటింట్లోంచి డ్రాయింగు రూంలోకి వినిపించేలా అరిచింది.

"డ్రాయింగు రూం వంటింటికి కూతవేటు దూరంలోనే వుంది. మా ఆవిడ కంఠం పెద్దదనుకునేరు" అన్నాడు రామారావు.

"మిగతా వాళ్ళ కంఠాలు వినిపించవేం" అన్నాడు మురళీధర్. ఆ రోజు రామారావు వివాహ వార్షిక దినోత్సవం సందర్భంగా మిత్రులు ముగ్గురూ రామారావింట్లో

కలుసుకున్నారు. ఆడవాళ్ళు వంటింట్లోకీ, పిల్లలు గార్డెన్ లోకీ, మగవాళ్ళు డ్రాయింగు రూంలోకీ సర్దుకున్నారు.

3

"నా పేరు రామలింగం!" అన్నాడతను.

"అయితే నన్నేం చేయమంటారు?" అన్నా డవతలి వ్యక్తి విసుగ్గా.

"మీ శక్తికొద్దీ అనాధులకు సహాయపడండి" అంటూ అతను జేబులోంచి ఒక రసీదు పుస్తకం తీశాడు.

అవతలి వ్యక్తి రసీదు పుస్తకాన్నందుకుని చూశాడు. ఏదో అనామక అనాథ శరణాలయానికి చందాలు తీసుకుని రసీదులిచ్చే పుస్తక మది. ఒకటీ, రెండూ, అయిదూ, పదీ చొప్పున చాలామంది ఇచ్చినట్లున్నారు. అతను జేబులోంచి రెండ్రూపాయలు తీసి ఇచ్చాడు. రామలింగం సంతకంపెట్టి రసీదునిచ్చి, "మీరు మా శరణాలయానికి కనీసం పదిరూపాయలివ్వగల స్థాయికి త్వరలో చేరుకోగలరని ఆశిస్తున్నాను" అని అక్కణ్ణించి ఇంకో మనిషి దగ్గరకు వెళ్ళాడు.

అలా సాయంత్రంవరకూ తిరిగి సంపాదించిన డబ్బుతో తన గది చేరుకున్నాడతను. ఆ రోజు సంపాదించిన డబ్బు లెక్క పెట్టుకుని సంతృప్తిగా నిట్టూర్చాడు.

'వెధవది. అప్లికేషన్సుకు వేస్టుచేసే బదులిలా రసీదు పుస్తకా లచ్చేయించుకుంటే బోలెడు డబ్బు సంపాదించ వచ్చు' అనుకున్నా డొకసారి మనసులో.

కానీ, ఈ సంపాదన తనకు చాలడంలేదు. తన కోరికలు పెద్దవి. తన ఆశలు అంతులేనివి. అందుకే పగలు చందాలు, రాత్రి దొంగతనాలు!

"ఇంకా ఎన్నాళ్ళిలా జీవితం?" అనుకున్నాడతను.

గోడకు తగిలించివున్న అతని కాన్వొకేషన్ ఫొటోలో, చేతిలో వున్న డిగ్రీ కాగితం అతన్ని వెక్కిరించింది. అతనూ దాన్ని వెక్కిరించి, "నేను నిన్నేమీ నమ్ముకో లేదులే. నీ అవసరం లేకుండానే నా క్కావలసిన డబ్బు సంపాదించుకుంటున్నాను" అన్నాడు.

రామలింగం కాసేపు నడ్డి వాల్చాడు. ఆలోచిస్తూ పడుకున్నాడు.

ఏడున్నర ప్రాంతాల్లో లేచి ముఖం కడుక్కుని గది తలుపులు తాళం వేసి బయటపడ్డాడు. ఒక హోటల్లోకి వెళ్ళి భోంచేశాడు. ఓ కిల్లీ షాపు ముందర నిలబడి తాడుకు వేలాడగట్టివున్న పుస్తకాల్లో ఒకటి తీసుకుని, చదివి మళ్ళీ అక్కడ పెట్టాడు.

తొమ్మిదిగంటల ప్రాంతంలో సినిమాహాలు దగ్గరకు వెళ్ళాడు. సెకండ్ షోకి టిక్కెట్లివ్వడం మొదలుపెట్టే వరకూ అటూ ఇటూ తిరిగాడు. టికెట్లివ్వడం మొదలు పెట్టగానే ఓ కుర్చీ టికెట్ కొన్నాడు. ఇంటర్వెల్ దాకా సినిమా చూసి బయటకు వచ్చాడు. హాల్లో హైక్లాసు లోంచి బయటకు వచ్చినవాళ్ళలో ఒకాయన్ను పలకరించి "సినిమా ఎలాగుంది సార్!" అనడిగాడు.

"మీ కెలాగుంది?" అనడిగాడు హైక్లాసు.

"చాలా బోరు. దీనిగురించి ఊరి కామూలనించి వచ్చాను. తిరిగి వెళ్ళడానికి బస్సులైనా లేవు. రిక్షామీద పోవాలి, అదో ఖర్చు" విసుగ్గా అన్నాడు రామలింగం.

హైక్లాసుకూడా పెదవి విరిచాడు. "నేనూ నారాయణ పేటనుంచి వస్తున్నాను. మా ఆవిడ పట్టుమీద వచ్చాను.

మొదటి షోకి టికెట్లు దొరకలేదు. అందుకని రెండో షోకి టికెట్స్ కొన్నాను."

"అయితే సకుటుంబ సపరివార సమేతంగా వచ్చారన్నమాట" అంటూ రామలింగం హైక్లాసుకు సిగరెట్ ఆఫర్ చేశాడు. హైక్లాసు అందుకున్నాడు.

"అంతేననుకోండి" అంటూ సిగరెట్ వెలిగించాడు.

"నారాయణపేట అంటున్నారు. మీ ఇల్లు పోస్టాఫీస్ పక్కనేమిటి?" అనడిగాడు రామలింగం.

"కాదు లెండి. పోస్టాఫీసుకు సరిగ్గా మూడిళ్ళ అవతల వున్న పచ్చరంగు డాబా, నారాయణపేటలో మీకు తెలిసినవాళ్లెవరైనా వున్నారేమిటి?"

"మా బాబాయుండేవాడు లెండి" అన్నాడు రామలింగం. "నేను మా బాబాయిదగ్గరే వుండేవాడిని. రోజూ పోస్టాఫీసు పనిమీద పంపుతూండేవా డాయన. అవసరానికి మించి స్టాంపులు కొనడు. ప్రతిరోజూ అవసరం రాకా మానదు. అవసపడలేక అస్తమానూ మా పిన్నితో అంటూండేవాడిని, బాబాయికి పోస్టాఫీసు పక్క ఇల్లైతే బాగుంటుందని. అంతేకాదు. పోస్టాఫీసు పక్కగా వుండేవాళ్ళంటే నాకు అనూయగాకూడా వుంటుంది. అందుకే ఎవరన్నా కొత్తవాళ్ళు కనిపిస్తే..."

హైక్లాసు నవ్వి, "ఏం చేస్తున్నారు?" అన్నాడు.

"ఇంకా నిరుద్యోగినేనండీ" అన్నాడు. హాల్లోంచి బెల్ మ్రోగింది. "వస్తాను సార్. మీ క్లాసు వేరు, నా క్లాసు వేరు" అన్నాడు రామలింగం. అక్కణ్ణించి నెమ్మదిగా కదిలిన రామలింగం హాల్లోకి వెళ్ళలేదు. సగంరేటుకి పాస్ అమ్మేసి వడివడిగా అడుగులు వేయడం ప్రారంభించాడు.

కొంతదూరం నడిచి రిక్షా ఎక్కాడు. నారాయణ పేటవ దగ్గర్లో దిగి డబ్బులిచ్చి రిక్షావాణ్ణి పంపించేశాడు. ఆ తర్వాత హైస్కూలు చెప్పిన పచ్చదాబా పట్టుకోవడాని కతని కెంతో సేపు పట్టలేదు.

ఇంటిముందు ఏ కాపలాలూ లేవు. ఇంటికి తాళం వేసి వుంది. వీధి నిర్మానుష్యంగా వుంది.

రామలింగం టైము చూసుకున్నాడు. అతని వాచీ ప్రకారం టైము పదకొండూ నలభైనిముషాలయింది. రామ లింగం తటపటాయించకుండా ఆ ఇంటిని సమీపించి, తలుపు తాళం తీయబోయాడు. అంత సులువుగా రాలే దది. తన దగ్గరున్న రకరకాల సాధనా లుపయోగించి మొత్తంమీద తాళం తీయగలిగాడు.

రామలింగం ఇంట్లో అడుగుపెట్టి తలుపులు లోపల గడియ వేశాడు. జేబులోంచి పెన్ టార్చి తీసి యిల్లంతా కలియ దిరిగాడు. అతని శ్రమ వృధాపోలేదు.

పాంటుజేబులోనూ, వంటింట్లో పోపుల పెట్టెలోనూ కలిపి అతనికి రెండువందల యాభైరూపాయలు క్యాష్ దొరికింది. డ్రెస్సింగ్ టేబుల్ దగ్గర సొరుగులో ఒక లాకెట్ గొలుసు దొరికింది.

ఇంట్లో స్టీలు అల్మిరాకూడా వుంది కానీ అది తెరవడం రామలింగంవల్ల కాలేదు. అతనివద్దనున్న పనిముట్లు అందుకు పనికిరాలేదు. వచ్చినందుకు ఫలితం దక్కిందనుకుంటూ రామలింగం అక్కణ్ణించి బయటపడ్డాడు.

కొండుమీదకు వచ్చేక రామలింగానికి చాలా అసం తృప్తిగా వుంది. ఇలా ఎంతకాలం? కనీసం ఓ పాతిక వేలైనా చేతికి చిక్కాలి. అలాంటి అవకాశంకోసం అతను చాలాకాలంగా యెదురుచూస్తున్నాడు.

అటువంటి అవకాశాన్నిచ్చే ఇంటినికూడా అతను చాలాకాలం క్రితమే ఎన్నిక చేసివుంచాడు. చందాల వంకతో ఆయన ఇంటికి ఎన్నో పర్యాయాలు వెళ్ళాడు. ఇంట్లోకి వున్న దారులు కొన్నింటిని బాగా స్టడీచేశాడు. ఇంట్లో ప్రవేశించడానికి ఒకేఒక్క ఆధారం, బాత్‌రూం వెంటిలేటరు. అయితే రాత్రి ఎనిమిది దాటితే అది మూసి వుంటుంది.

ఇంటాయన చాలా జాగ్రత్తపరుడు. ముఖ్యంగా డబ్బుకూ, ఆయన ప్రాణానికీ పెద్దలంకె వుంది. పది, పదిహేనుసార్లు ప్రయత్నించినా కనీసం ఒక్క రూపాయయినా చందాపేరు చెప్పి ఇవ్వలేదాయన. ఆయనే బాపిరాజు.

కానీ, కలిసొస్తే ఆ ఇంట్లోనే తన అదృష్టం కలిసి రావాలి. అందుకే రామలింగం వారానికొక్కసారయినా ఆ ఇంటితోటలో పదకొండుగంటల ప్రాంతంలో కాచుకుని వుంటాడు.

ఈ రోజుకూడా రామలింగం తన ప్రయత్నంగా ఆ ఇంటికి మరోసారి వెళ్ళాడు. చప్పుడు చేయకుండా, ఇంటి గేటు తీసి, నెమ్మదిగా మొక్కలు చాటుచేసుకుని బాత్‌రూంవైపు వెళ్ళాడు.

మామూలే. వెంటిలేటర్ మూసివుంది.

రామలింగం నిట్టూర్చి అక్కణ్ణించి బయటపడ్డాడు.

4

భానోజీరావు లోపలకు వచ్చాడు. ఉమ అతన్ని మురళీధర్ పడుకునివున్న గదిలోకి తీసుకువెళ్ళింది.

"ఏమిట్రా, ఏమయింది?" అనడిగాడు భానోజీరావు.

"ఏముంది. స్వయంకృతాపరాధం" అన్నాడు మురళీ ధర్ నీరసంగా.

"అంటే?"

"వానలో తడిశానంటే జ్వరం తప్పదు నాకు. మొన్న ఆఫీసునించి వస్తూంటే హఠాత్తుగా వాన ప్రారంభమైంది. వెంటనే షెల్టర్ తీసుకోవాల్సింది. బస్‌స్టాపుదాకా పరుగెత్తేలోగా తడిసి ముద్దయిపోయాను" అన్నాడు మురళీధర్.

"ఏడిసినట్లుంది. చెట్టంత మగాడివి. వానలో తడిస్తే జ్వరం రావడమేమిటిరా?" అన్నాడు భానోజీరావు నవ్వుతూ.

"అదే మా డాక్టర్‌గారిని నేనూ అడిగాను. మగాడు చెట్టంతవాడయినా సరే, శరీర తత్వాన్నిబట్టే ఆరోగ్యముంటుందని అన్నాడాయన" అన్నాడు మురళీధర్.

"బాగుంది కానీ, ఈ మాత్రం జ్వరానికే అంత అధైర్య పడిపోయావేమిటి? నీ ముఖం చాలా దిగులుగా వుంది" అన్నాడు భానోజీరావు.

"దిగులు నా గురించి కాదురా, మా రాజుగురించి. నాకు జ్వరం వచ్చినప్పట్నించీ వాడూ సరిగ్గా తిండి తినడంలేదు. నేను పక్కన లేకపోతే అన్నం సహించదు వాడికి" అన్నాడు మురళీధర్ దిగులుగా.

"తండ్రీ కొడుకులకు మరీ ఇంత సెంటిమెంటుండకూడదు. జీవితమెలాగుంటుందో తెలియదు. ఇద్దరూ చెరోచోటా ఎక్కువకాలం ఉండవలసొస్తే ఏం చేస్తారు?" అన్నాడు భానోజీరావు.

"అలాంటి అవసర మెందుకొస్తుంది? నాకేం విపరీ

తంగా సంపాదించి పారేయాలని అత్యాశగా లేదు. ఉన్న దాంతోనే తృప్తిపడుతున్నాను. నాకున్నదల్లా ఒక్కటే కోరిక. స్వంత ఇల్లుండాలని..."

భానోజీరావాశ్చర్యంగా మురళీధర్‌ని చూసి, "మీది మామూలు ఆస్తికాదు గదా. స్వంత ఇల్లుకూడా లేని స్థితి కెలా వచ్చావ్?" అన్నాడు.

"నాన్నగారి అనారోగ్యం సమయంలో సహాయం పేరిట వచ్చాడు మావయ్య. నాన్నగారు పోయాక మగ దిక్కు పేరిట మరికొన్ని రోజులున్నాడు. ఆయనెలా మోసంచేశాడో తెలియదు కానీ, మేము దిక్కులేనివాళ్ళ మైపోయాము."

భానోజీరావు పిడికిళ్ళు బిగిశాయి. "ఓ కంప్లయింట్ రాసియ్యి. దర్యాప్తు చేస్తాను."

మురళీధర్ విషాదంగా నవ్వి, "ఇది చాలా పాత కథ. ఇప్పుడు మనం చేయగలిగిన దేమీ లేదు. నువ్వు నిజంగానే ట్యూబులైటువి. లేకుంటే నాకన్యాయం జరిగిన పదేళ్ళకు నా కళ్ళముందినస్పెక్టర్లా నిలబడుండేవాడివి కాదు" అన్నాడు.

"అలాగనకు. రామారావూ, నేనూ కలిశామంటే శవాలచేతకూడా మాట్లాడించగలం. నీకు జరిగిన అన్యాయాన్ని తొలగించడానికిప్పటికీ సమయం మించిపోలేదు."

"నీ అభిమానానికి కృతజ్ఞుణ్ణి కానీ, ఒక చిన్న సహాయం చేసిపెట్టు. నీ ఎరికలోకి ఎప్పుడైనా చిన్న ఇల్లు సుమారు పాతిక వేల ఖరీదులో దొరికేలావుంటే నాకు చెప్పు. నాకు ఇల్లు కట్టించుకుందుకు, కొనుక్కోడానికి ఆ మేరకు మా ఆఫీసువాళ్ళు సహాయం చేస్తారు" అన్నాడు మురళీధర్.

భానోజీరావేదో అనబోతూండగా రాజు వచ్చి, "నాన్నా, మీకు టెలిఫోన్ వచ్చింది" అన్నాడు.

భానోజీరావాశ్చర్యపడుతూ, "మీ ఇంట్లో టెలిఫోన్ కూడా వుందా?" అన్నాడు.

"ఇంటివాళ్ళకుంది. చాలా మంచివాళ్ళు. నా కెప్పుడు ఫోన్ కాల్ వచ్చినా, మాకు తెలియదని పెట్టేయకుండా కబురంపిస్తారు" అంటూ మురళీధర్ లేచాడు.

"అయితే ఇహ నేం, మనం అస్తమానూ ఫోన్‌లో కంటాక్ట్ చేసుకుంటూండవచ్చు..."

"ఎదుటివాళ్ళ మంచితనాన్ని మనం దుర్వినియోగం చేసుకోకూడదు. అత్యవసర పరిస్థితి యేర్పడినప్పుడు మాత్రమే, నువ్వు నన్ను కంటాక్ట్ చేయడానికి ఫోన్ ఉపయోగించు" అంటూ మురళీధర్ ఫోన్ దగ్గరకు వెళ్ళాడు.

5

ఆఫీసులో ఏదో ఫైలు చూస్తున్నాడు మురళీధర్. ప్యూన్ వచ్చి "నీ కోసం ఎవరో పోలీసాఫీసర్ వచ్చారండీ." అన్నాడు. "పంపించు." అన్నాడు మురళీధర్ సాలోచనగా.

లోపలకు వచ్చాడు ఇనస్పెక్టర్ భానోజీరావు.

"నువ్వా రా కూర్చో. పోలీసాఫీసర్ వచ్చారంటే ఎవరో అనుకున్నాను."

"వెరీ గుడ్ న్యూస్ మురళీ." అంటూ కూర్చున్నాడు భానోజీరావు.

"ఏమిటది?" అన్నాడు మురళీధర్.

"ఒక ఇల్లు సరిగ్గా ఇరవైమూడువేలు చిన్న దేశానీ

చాలా మోడర్న్‌గా ఉంటుంది. కేవలం నా ద్వారా రావడం కారణంగా ఇరవైమూడు వేలు. అసలు దాని ఖరీదు ముప్ఫైవేలకు పైగా చేస్తుంది. ఇంటాయనకు అనుకోని ఇబ్బందివచ్చి ఇల్లు అమ్మేసుకుంటున్నాడు. ఒక కేసులో ఆయనకు నేను చాలా సహాయం చేశాను. కాబట్టి అదిమనకే ఇస్తానని వాగ్దానం చేశాడు. లేకపోతే ఇంటికి చాలాపోటీ ఉంది..."

మురళీధర్ కళ్ళల్లో మెరుపు కనబడింది. "చాలా థాంక్సురా ఇల్లెక్కడుంది. ఈ ఊళ్ళోనేనా?" అనడిగాడు.

"అవును డబ్బుంటే నేనే ఆ ఇల్లు కొనుక్కొనిఉండే వాడిని. అంత చూడముచ్చటగా ఉందాఇల్లు ఒకసారి చూశావంటే..."

మురళీధర్ ఉత్సాహంగా లేచాడు. "నా గురించి నువ్వు తీసుకుంటున్నశ్రద్ధకు చాలాసంతోషంరా. నీ కభ్యం తరం లేకుంటే ఇప్పుడే ఒకసారి వెళ్ళిచూసొద్దాం."

"మరీ అంత కంగారు పనికిరాదు. నేను పనిమీద ఇలా వెడుతున్నాను కాబట్టి వార్త చెప్పిపోదామని వచ్చాను. సాయంత్రమైతే చెల్లాయీ, మేనల్లుడుకూడా వస్తారు. అంతా కలిసి వెళ్ళొచ్చు. మీరంతా బయల్దేరి నేరుగా మా ఇంటికొచ్చేయండి. అక్కణ్నించి కలిసి టాక్సీలో వెళ్ళి ఇల్లు చూసుకునివద్దాం."

"ఇంతకీ లొకేషను ఎక్కడ?"

"రామనాథపురంలో. కబురు నిన్నమధ్యాహ్నం తెలిసింది. ఇల్లు నిన్నరాత్రి చూశాను. నీ కిప్పుడు చెప్పాను." అంటూ భానోజీరావు బూట్లు శబ్దం చేసుకుంటూ వెళ్ళిపోయాడు.

మురళీధర్ మనస్సు ఆనందంతో నిండిపోయింది. అతను భానోజీరావుని మనసులో పదేపదే అభినందించుకున్నాడు. తన చిరకాలవాంఛితం ఈ దేరబోతోంది.

అతను తన సీటుదగ్గర్నుంచి కదిలివెళ్ళి గుమస్తాలు కూర్చునే హాల్లోకివెళ్ళాడు. వేగంగా అడుగులు వేసు కుంటూ ఒక క్లర్కును సమీపించి "నా హౌస్ బిల్డింగ్ లోన్ వ్యవహారం ఎంతవరకు వచ్చింది?" అనడిగాడు.

తన స్వంత విషయాలు తెలుసుకోవడానికి మురళీధర్ స్వయంగా తనే జూనియర్స్ దగ్గరకు వెడతాడు. ఆఫీసు వ్యవహారాలకు మాత్రమే అతను వారిని తన గదిలోకి పిలు స్తాడు. ఆ ఆఫీసులో మురళీధర్‌లా ప్రవర్తించే ఆఫీసర్స్ మరెవ్వరూలేరు. అందుకే అతని జూనియర్స్ కతనంటే చాలా గౌరవం.

సమాధానం తక్షణం వచ్చింది."లాస్ట్ ఫేజ్‌లో ఉంది సార్. నిన్ననే నా స్నేహితుడొకడు ఢిల్లీనుంచి వచ్చాడు. అతన్ని మీ విషయం మన హెడ్డాఫీసులో కనుక్కోమని చెప్పాను. అతను చెప్పినప్రకారం నిన్నో, ఈ రోజో ఆ కాగితాలు డిస్పాచ్ అవుతాయి..."

థాంక్స్ చెప్పి మురళీధర్ తనగదిలోకి వెళ్ళిపోయాడు. ఫైనల్ పేపర్స్ ఈ రోజు ఢిల్లీలో డిస్పాచ్ అయుంటే మరో మూడ్రోజుల్లో తమ ఆఫీసు చేరుకుంటాయి. ఆఫీ సులో ఫార్మాలిటీస్ పూర్తికావడానికి ఒకరోజు పడు తుంది. ఆ మర్నాడు చెక్కు తనచేతిలో ఉంటుంది.

సరిగ్గా అయిదోరోజునాటికి తన చేతికి డబ్బువస్తుంది. అనుకోని ఆలస్యమేదైనా జరిగినా మరో రెండ్రోజుల కంటె జాప్యంకాదు.

ఆఫీసునించి అతను చాలా ఉత్సాహంగా ఇంటికి వెళ్ళాడు. అతనిముఖంలో వెలుగుచూసి చాలా ఆశ్చర్య పడింది ఉమ. విషయం విన్నాక ఆమె ముఖంలోనూ వెలుగు వచ్చింది.

"రామనాధపురం చాలా డీసెంట్ లొకాలిటీ అండీ. నిజంగా చాలా అదృష్టమే" అంది ఉమ.

త్వరగా టిఫిన్ తిని రిక్షాలో భానోజీరావింటికి వెళ్ళారు మురళీధర్, ఉమ, రాజులు. అప్పటికే భానోజీరావు దంపతులు. ఇద్దరు కుర్రాళ్ళతోసహా సిద్ధంగా ఉన్నారు. మురళీధర్ రాగానే "శాంతా టిఫిన్ తొందరగా సిద్ధం చేయి." అన్నాడు భానోజీరావు.

"మేము తినే వస్తున్నాం" అన్నాడు మురళీధర్ భయంగా.

"మా ఇంటికి నేను తినకుండా వచ్చేవాణ్ణను కున్నారా?" అన్నాడు భానోజీరావు.

"తిని వచ్చినా భయంలేదు లెండి. కడుపునిండిన వాళ్ళకూడా ఆకలి పుట్టించేలా తయారుచేయగలను నేను పదార్థాలను"అంది శాంత. ఒక్క క్షణం ఆగి, "అప్పు డప్పుడు ఆ పద్ధర్మంగా నన్ను నేను పొగుడుకుంటూంటాను. ఏమీ అనుకోకండేం, ఐనా టిఫిన్ తింటే నా మాటల్లో అతిశయోక్తి లేదని మీరే గ్రహిస్తారు". అని లోపలకు వెళ్ళి ప్లేట్లలో పెసరపుణుకులతో తిరిగివచ్చింది.

"అబ్బ! పెసరపుణుకులు. నాకు భలే యిష్టం" అన్నాడు రాజు అప్రయత్నంగా.

భానోజీరావుతోసహా అందరూ వెంటనే నవ్వారు. నిజంగానే శాంతమాటల్లో అతిశయోక్తి లేదని పుణుకులు తింటూ అనుకున్నారు మురళీధర్, ఉమ.

టిఫిన్ తిన్నాక అందరూ వీధిలోకి వచ్చారు. భానోజీ రావు ఇంటి తలుపులకు తాళం వేశాడు.

అంతా టాక్సీలో రామనాథపురం వెళ్ళారు. టాక్సీ దిగాక భానోజీరావుని మిగతా అందరూ అనుసరించారు. అతను వాళ్ళనొక చిన్న బంగళా ముందుకు తీసుకు వెళ్ళాడు.

ఇంటి చుట్టూ కొద్దిగా ఆవరణ వుంది. ఇల్లు చిన్నదే కానీ, బయటకు చాలా నీటుగా అనుతోంది.

గేటు తీసుకుని అంతా ఇంటి ఆవరణలో ప్రవేశించారు. భానోజీరావు వెళ్ళి ఇంటి తలుపు తట్టాడు.

ఇంటాయన కాబోలు, తలుపు తీశాడు. "వచ్చేరా, రండి రండి!" అన్నాడాయన.

అందరూ ఇంట్లోకి వెళ్ళారు. ఇల్లు చూసుకునే కార్య క్రమం త్వరగానే ముగిసింది. అందరి ముఖాల్లోనూ అంతు లేని తృప్తి కనబడుతోంది.

ఇంటాయనని భానోజీరావు అందరికీ పరిచయం చేశాడు. ఆయన వయస్సు సుమారు నలభైఅయిదు సంవత్సరా లుంటుంది. పేరు లక్ష్మీకాంతం. కేవలం వీళ్ళ కిల్లు చూపించడంకోసమే ఆయనిక్కడుంటున్నాడు. ఆయన మకాం వేరే స్నేహితుడి ఇంట్లో. హైదరాబాద్‌లో వ్యాపారస్తుడిగా సెటిల్ కాబోతున్నాడాయన. చాలా ఊళ్ళలో ఇలా చిన్న చిన్న ప్రాపర్టీలున్నాయాయనకు. అవన్నీ క్లియరాఫ్ చేసి మొత్తం సొమ్ము వ్యాపారంలో పెట్టదల్చుకున్నాడాయన.

"ఈ ఊళ్ళో సరిగ్గా మరో వారంరోజులుంటాను

నేను. డబ్బు నాకు వారంరోజుల్లో అందజేయాల్సుంటుంది. ఈ ఇంటిగురించి చాలామంది అడుగుతున్నారు. ఇంతకు మించి నేను చెప్పాల్సిందేమీ లేదు” అన్నాడు లక్ష్మీకాంతం.

అంగీకార సూచకంగా తల ఊపాడు మురళీధర్. వారంరోజులంటే గడువు తక్కువేనని అతనికి తోచింది. అయినా ఇల్లు యిలాంటిది మళ్ళీ తన చేతిలోనికి రాకపోవచ్చు. ఎలాగూ హౌస్ బిల్డింగ్ లోన్ అయిదారు రోజుల్లో తన చేతికి వస్తుంది,

మాటలకు సంబంధించినంతవరకూ వ్యవహారాన్నప్పటికి పూర్తి చేశాక; మురళీధర్, భానోజీరావు తమ కుటుంబాలతో సహా అక్కణ్ణించి బయటపడ్డారు.

6

“అబ్బ! వెధవ ట్రైన్ గంటలేటుట” అతనెవరో భార్య దగ్గర విసుక్కున్నాడు.

“గంట కాదు, రెండు గంటలన్నా ఫరవాలేదు కానీండీ, ఈ వెధవలిద్దర్నీ సముదాయించలేక చస్తున్నాను. వీళ్ళు నిద్రకు పడితే బాగుండును” భర్తనుద్దేశించి విసుక్కుంది భార్య.

పిల్లలిద్దరిలో ఒకడు ఏడుస్తున్నాడు. రెండోవాడు వాణ్ణేడిపిస్తున్నాడు. ఈ ఇద్దరూ కలిసి తల్లినేడిపిస్తున్నారు. ట్రయిన్ తండ్రినేడిపిస్తోంది.

“టైమెంతయింది సార్.”

ఎవరో అతన్ని పలకరించారు. అతను విసుగ్గా వాచీ చూసుకుని, “ట్రయిన్ రావడానికింకా గంటంపావుందండీ” అన్నాడు.

“అయ్ సీ. అయితే, మీరూ ఆ ట్రయిన్ కే నన్న

మాట" అన్నాడు పలకరించిన అతను. తన చేతివాచీ తీసి కరెక్ట్ చేసుకుని, "మీది రేడియో టైమే కదండీ, రైళ్ళ టైము నాకు నచ్చదు" అన్నాడు.

పిల్లల తండ్రి అతనికి టైము చెప్పి, "మీరూ, ఈ ట్రయిన్ కే నన్నమాట, ఎంతవరకూ?" అనడిగాడు.

అతను చెప్పి, "మీరెంతవరకూ?" అనడిగేడు.

పిల్లల తండ్రి చెప్పాడు. "ట్రయిన్లో పధ్నాలుగ్గంటలకీ ప్లాటుఫారంమీద ఎక్స్ట్రా గంటొకటి!" అని విసుక్కున్నాడు కూడా.

"ఎక్కడ పన్చేస్తున్నారు సార్, సెలవుమీద ఇంటికి వెళుతున్నా రనుకుంటున్నాను."

"పబ్లిక్ సెక్టార్లో, ఓ పిగ్ మెంట్ ఫ్యాక్టరీ ప్రారంభించారెండి. అందులో పనిచేస్తున్నాను."

"అదా, దాంట్లోకి రిక్రూట్ మెంట్ జరిగి ఏడాది కాలేదింకా."

"అవునండీ, నేను కొత్తగా చేరానందులో..."

"ఆశ్చర్యంగా వుందే. ఈ ఊళ్ళో మీకు ఏడాది లోపులో ఫామిలీతో వుండడాని కిల్లు దొరికిందా?"

"ఈ ఊళ్ళో ఇల్లు దొరకడం కష్టమేకానీ, మా కంపెనీవాళ్ళు లీజ్ కి ఫ్లాట్సు తీసుకున్నారు. ఆఫీసర్సుకని రిజర్వు చేసి వుంచుతారు."

"బాగానే వుందే, లేకపోతే కష్టం. అయితే మీ ఫ్యాక్టరీవాళ్ళ ఫ్లాట్సనీ ఒక ఏరియాలోనే వున్నాయా."

"అబ్బే నగరమంతా వున్నాయండీ, మాది కృష్ణారావుపేటలో వుంది."

"మీ పేరు సార్."

"నా పేరు సుబ్రహ్మణ్యం, మీ పేరు?"

"నా పేరు రామలింగం. నేను నిరుద్యోగిని. మీ ఎరిరిలో ఎప్పుడైనా జాబ్ వస్తే నన్ను మర్చిపోకండి సార్. నా ఎడ్రస్ మీ కిస్తాను" అన్నాడతను.

సుబ్రహ్మణ్యం ఇబ్బందిగా ముఖంపెట్టి, "అబ్బే, నా చేతుల్లో ఏమీ లేదండీ. అయినా ఉోర్చించి రావడాని కింకా నెల పడుతుంది నాకు. అప్పుడోసారి కనిపించండి, వీలుంటే ప్రయత్నిస్తాను. ఇంతకీ మీ క్వాలిఫికేషన్."

"బీయస్సీ సెకండ్ క్లాసులో ప్యాసయ్యాను..."

ఇద్దరిమధ్యా చాలాసేపు సంభాషణ జరిగింది. ట్రయిన్ వచ్చేక, "వస్తాను సార్, మనిద్దరివీ క్లాసులు వేరు" అన్నాడు రామలింగం.

ఐతే రామలింగం ట్రయినెక్కలేదు. అతను తిన్నగా తనగదికి వెళ్ళాడు.

రాత్రి పదకొండుగంటలు దాటేక అతను కృష్ణారావు పేటలో సుబ్రహ్మణ్యం ఇంటికి వెళ్ళాడు. ఎవరి కంటా పడకుండానే, చెప్పుకోదగ్గ శ్రమ లేకుండానే తాళంతీసి లోపల ప్రవేశించగలిగాడు. తాళం తీసేముందతను చేతికి గ్లోవ్స్ తొడుక్కున్నాడు. క్రితంసారి చేసిన దొంగతనం సందర్భంలో పోలీసులకు అతని వ్రేలిముద్రలు దొరికాయి. ఆ వ్యక్తికోసం వారు అన్వేషణలో వున్నారు. అందువల్ల ఈ పర్యాయం అతను కొత్తజాగ్రత్త తీసుకున్నాడు.

అతనికి చెప్పుకోదగ్గవేమీ దొరకలేదు. నాలుగు పట్టు చీరలు, రెండు వెండి కంచాలు, రెండు వెండి చెంబులు దొరికాయి. అక్కడేవున్న ఒక ఎయిర్ బ్యాగులోకి వాటిని సర్దుకుని అక్కణ్నించి బయటపడ్డాడు.

ఆ బ్యాగులోని వస్తువుల ఖరీదు సుమారు అయిదువేలు చేయవచ్చు. కానీ, మారుబేరంలో అతనికి రెండువేలకు మించి దొరకదు. ఏం చేయడం, దొరికినదానితోనే తృప్తి పడాలి మరి.

రామలింగం తన గదిలోకి ఎయిర్ బ్యాగు తీసుకు వెళ్ళాడు. అక్కడ అందులోని వస్తువులన్నీ తీసి పెట్టెల లోకి సర్దేశాడు. తర్వాత మళ్ళీ ఎయిర్ బ్యాగు తీసుకుని ఊళ్ళోని నదివద్దకు వెళ్లాడు. నదీమతల్లికి ఒక నమస్కారం పారేసి ఎయిర్ బ్యాగు నందులోకి విసిరేశాడు.

ఇప్పుడు గ్లోవ్స్ చేతినించి తీసి జేబులోకి తోసేశాడతను. ఆ తర్వాత నెమ్మదిగా నడుచుకుంటూ వెళ్ళాడు. చటుక్కున బుర్రలో ఏదో స్ఫురించింది.

చకచకా అతని కాళ్ళు అలవాటైన ఆ ఇంటివైపు దారితీశాయి. ఆవరణలో అడుగుపెట్టి, చెట్లచాటునించీ నడుచుకుంటూ బాత్ రూంవైపు వెళ్ళాడు.

బాత్ రూంలో లైటు వెలుగుతోంది. కానీ, వెంటి లేటరు తలుపు మూసివుంది.

రామలింగం కసిగా పెదాలు కొరుక్కున్నాడు. 'మిస్టర్ బాపిరాజూ,ఎప్పుడో దొరక్కపోవు. నీ ఇంట్లోనే నా ఆఖరి దొంగతనం కావాలి' అనుకున్నాడు.

7

"కారణం తెలియదు సార్. ఇంతవరకూ మీ లోన్ కు సంబంధించిన ఫైనల్ పేపర్సు ఢిల్లీనుంచి రాలేదు" అన్నాడతను. మురళీధర్ నిరుత్సాహంగా ముఖంపెట్టి తన సీట్లోకి వెళ్ళిపోయాడు. అక్కణ్ణించి అతను భానోజీరావుకు ఫోన్ చేసి పరిస్థితి చెప్పాడు.

"ఇల్లు చేయిదాటి పోనివ్వడం ఇష్టంలేదు. ఈ రోజు కాకపోతే రేపయినా నాకు లోన్ రావచ్చును. కానీ, మనకింక మూడ్రోజులే టైముంది. ఈ మూడ్రోజుల్లోనూ అంత డబ్బు నాచేతి కందడం అనుమానమే. ఇంటాయన మనకు మరికాస్త గడువివ్వగలడేమో చూడు."

"లాభం లేదురా. కేవలం నా కారణంగానే ఆయన నీకు వారంరోజులు గడువిచ్చాడు. లేకపోతే తక్షణం డబ్బు పోసికొనడానికి కనీసం ఇద్దరు ముగ్గురు సిద్ధంగా వున్నారు."

"ఏం చేయమంటావ్ చెప్పు?" అన్నాడు మురళీధర్ నీరసంగా.

"ఎక్కడైనా అప్పు చేయాలి."

"రమారమి పాతిక వేలు కావాలి మనకి. మా ఇంట్లో నగా నట్రా కలిపి రెండుమూడు వేలుకూడా చేయదు. ఏమైనా హామీ లేందే ఎవరిస్తార్రా డబ్బు" అన్నాడు మురళీధర్.

"ఎవరైనా ఇచ్చేమాటయితే నేను నీకు హామీగా వుంటాను. బాధ్యతగల ప్రభుత్వోద్యోగిని కాబట్టి, నా హామీ నీకు అప్పు పుట్టించవచ్చును" అన్నాడు భానోజీ రావు.

"వద్దురా వద్దు. నువ్వు పోలీసినస్పెక్టర్‌వి. నిన్ను హామీగా వుంచి పాతిక వేలు తీసుకోవడం, నీ భవిష్యత్తుకు మంచిది కాదు."

భానోజీరావు ఒక్కక్షణం మౌనం వహించి, "పోనీ, రామారావును కదిపి చూస్తే, తనకు చాలా ఖరీదైన క్లయింట్సున్నట్లున్నారు" అన్నాడు.

"అబ్బే! లాభం లేదురా. వాళ్ళ నాన్న చేసిన అప్పు లింకా వాడు పూర్తిగా తీర్చనేలేదు. లాయరుగా వాడు బాగానే సంపాదిస్తున్నాడు కానీ, తలకు మించిన బాధ్య తలు మోస్తున్నాడు. వాడు మోమీకి పనికిరాడు."

"మరేం చేద్దామనుకుంటున్నావ్?"

"ఆ విషయంలో సలహా అడుగుదామనే ఫోన్ చేశా న్నీకు. కానీ, వ్యవహారమంత సులువుగా తేలేలా లేదు. సరేలే మళ్ళీ ఆలోచించి చెబుతాను" అంటూ ఫోన్ పెట్టేశాడు.

అతను ఫోన్ క్రింద పెట్టగానే, అంతవరకూ విన యంగా చేతులు కట్టుకుని నిలబడివున్న ప్యూన్, "రామయ్యగారు మీ కోసం వచ్చారండి, లోపలకు పంప మంటారా?" అనడిగేడు.

"పంపించు" అన్నాడు ముక్తసరిగా మురళీధర్.

గ్లాస్కో పంచె, పెద్దాపురం లాల్చీలతో ఘుమఘుమ లాడుతూ రామయ్య ఆ గదిలో ప్రవేశించి, "నమస్కార మండీ" అన్నాడు.

"నమస్కారం, కూర్చోండి!"

రామయ్య కూర్చుని, బాధగా ముఖంపెట్టి, "ఇల్లు కొందామనుకుంటున్నారుట గదా" అన్నాడు.

"అవునండీ, అనుకున్న లోన్ సమయానికి రాలేదు. అర్జంటుగా పాతిక వేల రూపాయలు కావాలి" అన్నాడు అప్రయత్నంగా మురళీధర్.

రామయ్య నర్మగర్భంగా నవ్వి, "అవసరా లందరికీ వస్తుంటాయండీ, మా అవసరాలు మీరు కనిపెడుతూంటే, మీ అవసరాలు కనిపెట్టేవాళ్ళే వుండరంటారా, పాతిక

వేలు మీకు అప్పుగా ఏం కర్మ...?" అంటూ ఆగాడు.

మురళీధర్ రామయ్య వంక తీవ్రంగా చూడాలని ప్రయత్నించాడు. కానీ, అతని చూపుల్లో తీవ్రత లేదు.

రామయ్య చాలా కాలంగా మురళీధర్ ప్రాపకంకోసం ఎదురుచూస్తున్నాడు. ప్రభుత్వంనించి పాతికలక్షల రూపాయలకు రావలసిన గ్రాంటుకు సంబంధించిన పేపర్సు మురళీధర్ దగ్గర చిక్కడిపోయాయి. అందులో చాలా లోపాల నతడు పట్టుకున్నాడు. ఆ గ్రాంటు ఇంచుమించు నిలిచిపోయినట్లే. అయితే రామయ్య ఆశాజీవి. ఆ ఆశే లేకపోతే అతను ధనవంతుడై యుండేవాడే కాదు. మురళీధర్ ప్రస్తుత పరిస్థితు లతనికి తెలిశాయి. ఎంత నిజాయితీపరుణ్నయినా బలహీనక్షణాల్లో లొంగదీసుకో వచ్చునన్న సత్యాన్నతనికి అనుభవం నేర్పింది.

రామయ్యే మళ్ళీ, "మీకు మూడురోజులే గడువుం దనుకుంటాను. చేయి దాటిపోతే మళ్ళీ ఇంత చౌకలో అంత మంచిల్లు దొరకదట గదా!" అన్నాడు.

మురళీధర్ పుంజుకుని, "ఎవరు చెప్పారు మీకీ సంగతులన్నీ" అన్నాడు.

"ఎవరు చెబితే యేం లెండి, నేను సాయపడగలనా, లేదా అన్నది మీరు తేల్చాలి."

మురళీధర్ ఒక్కక్షణం ఆలోచించి, "రామయ్యగారూ, నాకొక పాతికవేలు అప్పు కావాలి. రెండు వారాల్లో తప్పకుండా తిరిగిచ్చేస్తాను, యివ్వగలరా?" అన్నాడు.

రామయ్య సూటిగా మురళీధర్, కళ్ళల్లోకి చూసి, "తిరిగివ్వడం గురించి నాకు బాధలేదు. ఒక ప్రయోజనా

న్నాశించి అప్పడుగుతున్నారు మీరు. అప్పివ్వడంలో ఏదైనా ప్రయోజనా న్నాశించడం నా తప్పవదు గదా'' అన్నాడు.

''మీరు కోరిన వడ్డీ ఇస్తాను'' అన్నాడు మురళీధర్ ఆశగా.

''నేను వడ్డీ వ్యాపారస్తుణ్ణి కాను. ఆ మాటకొస్తే అప్పు లివ్వడం నాకు నచ్చదు. సాధారణంగా నేను పెద్దపెద్ద మొత్తాలు బహుమతి రూపంలోనే ఇచ్చుకుంటూంటాను. నా స్వభావమే అంత. నా లాభాలకు కారణమైనవా ళ్ళందరికీ ఎంతో కొంత ముట్టజెప్పాలనుకునే సోషలిస్టు మన స్తత్వం నాది.''

మురళీధర్ ఆ మాటలన్నీ మౌనంగా విని ఆలోచిస్తూ కూర్చుండిపోయాడు. అయిదు నిముషాల అనంతరం, ''ఏ ప్రయోజనాన్నీ ఆశించకుండా నాకు మీ రప్పివ్వగలరా?'' అనడిగాడు.

''ఇవ్వలేదు'' అన్నాడు రామయ్య.

''అయితే, మీరిక వెళ్ళవచ్చు'' అన్నాడు మురళీధర్.

రామయ్య లేచి నిలబడి మరోసారి వినయంగా మురళీ ధర్‌కు నమస్కరించి, ''రేపు మళ్ళీ తమ దర్శనం చేసు కుంటాను. ఒకోసారి ఆడవాళ్ళు మనకంటె తెలివిగా ప్రవర్తిస్తారు. ఈరోజు నేనన్నమాటలు ఇంటిదగ్గర ఆడ వాళ్ళతోకూడా చర్చించండి. నా దగ్గ రెప్పుడూ రెడీ క్యాషుంటుంది. ఎటొచ్చీ రేపటికయితే మీ కింక రెండ్రో జులే టైముంటుంది'' అన్నాడు.

మురళీధర్ కళ్ళు మూసుకుని, ''మీరు రేపు రావడం అనవసరం. ఇది నా తుది నిర్ణయం. దీన్ని దేవుడుకూడా మార్చలేడు'' అన్నాడు.

రామయ్యా సమాధాన మివ్వకుండా వెళ్ళిపోయాడు.

మురళీధర్ తల పట్టుకున్నాడు. అతనికిప్పుడు చాలా ఆందోళనగా వుంది. ఎన్నడూ లేనిది తన మనసిప్పుడు బలహీనంగా మారిపోయింది. రామయ్యా విషయంలో తను చాలా ఖచ్చితంగా వ్యవహరించేవాడు. అతని గ్రాంటుకు సంబంధించిన విషయంలో నిర్ణయం ఎప్పుడో తీసుకున్నాడు. అటువంటిదీ రోజు తన మనసు ఊగిసలాడింది. ఒక ప్రజాకంటకుడికి సహాయపడకూడదన్న నిర్ణయం తీసుకుందుకు కనీసం కొన్ని నిముషాలు పట్టింది.

8

"నాకు చాలా భయంగా వుంది ఉమా. నేనిప్పుడు చాలా బలహీనక్షణాల్లో వున్నాను. ఏదైనా ఒకక్షణంలో డబ్బుకోసం ఎటువంటి నేరం చేయడానికైనా వెనుకాడనేమో ననిపిస్తోంది" అన్నాడు మురళీధర్, ఆరోజు ఆఫీసులో జరిగినది భార్యకు చెపుతూ.

ఉమ అంతా విని అతని తలలో వేళ్ళు పెట్టి, "ఏ పరిస్థితుల్లోనూ మీరు నేరం చేయరు, చేయలేరు. ఇప్పుడున్న పరిస్థితుల్లోకూడా రామయ్యాను వెళ్ళిపోమని చెప్పగలిగారంటే అది మీ గొప్ప మనసుకు సాక్ష్యం" అంది.

"లేదు ఉమా, ఆ రామయ్యా రేపు మళ్ళీ వస్తాడు. ఈ రోజు వ్యవహరించినంత ఖచ్చితంగా రేపు వ్యవహరించలేమోనని నాకు చాలా భయంగా వుంది."

ఉమ ఒక్క క్షణం ఆలోచించి, "ఒక పని చేయండి, కనీసం రెండుమూడు రోజులు ఆఫీసుకు సెలవు పెట్టండి. ఇంటిదగ్గరుంటే మీమీద అంత ఒత్తిడి వుండదు" అంది.

"కానీ, డబ్బెలా పుట్టించేది?" అన్నాడు మురళీధర్.

"దానిగురించి మీ రెక్కువగా ఆలోచించకండి. మనకు యోగముంటే డబ్బదే వెతుక్కుంటూ వస్తుంది. లేదూ మనదగ్గర డబ్బున్నప్పుడే ఇల్లు కొనుక్కుందాం" అంది ఉమ.

ఇంతలో ఇంటివారబ్బాయి అక్కడికి వచ్చి, "మా నాన్నగారు మిమ్మల్ని పిలుస్తున్నారండీ" అన్నాడు.

"అవునండీ, చెప్పడం మరిచాను. ఈ రోజు రాత్రి వాళ్ళూరెడుతున్నారు" అంది ఉమ.

ఇంటివాళ్ళూరుకెళ్ళినప్పుడు తాళాలు మురళీధర్ ఇంట్లో యిచ్చి వెడతారు. మధ్యమధ్యలో ఇల్లు కాస్త తుడిపిస్తూండడానికీ, అన్నీ చూస్తూండడానికీ! ఫోన్ వున్న చిన్న హాలుమాత్రం మురళీధర్ సౌకర్యార్థం తలుపులు తీసే వుంచుతారు. తలుపులు తీసి వుంచితే, ఆ హాల్లోంచి మురళీధర్ డ్రాయింగు రూంలోకి సరాసరి దారి!

ఇంటాయన వీళ్ళను పిలిచినదందుకే. రాత్రి పదకొండు గంటలకు వాళ్ళ ప్రయాణం. మళ్ళీ ఇరవై రోజులు గడిచేక వస్తారు. ఇంటావిడ ఉమకోసారి అన్నీ చూపించి చెప్పింది. ఇంటాయన దొంగల భయాన్ని వివరించి చెప్పాడు.

వాళ్ళతో మాట్లాడుతూండగానే మురళీధర్‌కు ఫోన్ వచ్చింది భానోజీరావు దగ్గర్నించి. డబ్బుగురించి ఇంప్రువ్‌మెంట్సు అడిగి, తను మరోసారి ఫోన్ చేసి కనుక్కున్నాడనీ, డబ్బు అనుకున్న తేదీకి సర్దుబాటు చేయక తప్పదనీ చెప్పాడతను. అతనిప్పుడు బయల్దేరి మురళీధర్ ఇంటికే వస్తున్నాడు. డబ్బు ప్రయత్నాల్లో ఇక్కడికైనా వెళ్ళేదేమో తెలుసుకోవడంకోసం ఫోన్ చేశాడతను.

మరో అరగంటలో భానోజీరావు మురళీధర్ యింట్లో వున్నాడు.

"నే నాఫీసుకో మూడ్రోజులు సెలవు పెట్టేయదల్చుకున్నాను" అన్నాడు మురళీధర్.

"ఎందుకని?"

"నేనిప్పుడు బలహీనక్షణాల్లో వున్నాను. మనిషిని నేరానికి పురికొల్పేవీ క్షణాలే. ఆఫీసులో లంచానికి లొంగుడతానేమోనని భయం. నాకు డబ్బవసరమని చాలా మందికి తెలిసింది. అవకాశాన్నుపయోగించుకుందుకు ప్రయత్నిస్తున్నారు" అన్నాడు మురళీధర్.

భానోజీరావు అసహనంగా మిత్రునివంక చూశాడు. "అనుక్షణం ఇలా భయపడడం నాకు నచ్చలేదురా, బలమైన వ్యక్తిత్వాన్నేర్పరచుకోవాలి. నేరం చేస్తానేమోనని ప్రతీ క్షణం బాధపడతావు తప్పితే, ఇంతవరకూ ఒక్క నేరమయినా చేయలేదని గుర్తుంచుకోవేం? బలహీన క్షణాల్లోనే కాదు, ఏ పరిస్థితుల్లోనూ నువ్వు నేరం చేయలేవు. ఇది మిత్రుడిగా మాత్రమే కాదు, ఒక పోలీస్ ఇనస్పెక్టరుగాకూడా నా అభిప్రాయం."

"నీ అభిప్రాయానికి నా ధాంక్సు. కానీ, ఇంతవరకూ నేను నేరం చేయవలసిన అవసరం రాలేదు. అవసరాలే మనిషిని నేరానికి పురిగొల్పుతాయి."

"ఇప్పుడు మాత్రం అంత అవసరమేమొచ్చిందంట?"

"ఇల్లు కొనడం గురించి నేనెంత తపించిపోతున్నానో నీకు తెలియదు. అది నా జీవితాశయం. అందుకిప్పుడొక బంగారంలాంటి అవకాశమొచ్చింది. దీన్ని చేతులారా జార విడుచుకోవడం నా కిష్టంలేదు."

"మరీ అంత సెంటిమెంటు పనికిరాదురా, యెప్పటికి మరి ఇల్లు కొనలేకపోతావా?"

"అది కాదురా, ఇల్లు కొనాలన్న ఆశయం నాది. నా ఆశయాలకు సరిపడ్డ ఇల్లుంది. ఆ ఇంటి ఖరీదు సరసంగా వుంది. ఆ ఖరీదుకు కొనగల స్తోమతు నాకుంది. ఇటువంటి పరిస్థితుల్లో ఆ ఇల్లు కొనలేకపోయానంటే, ఏదో అప శ్రుతిలా ధ్వనిస్తుంది. అపశకునంలా తోస్తుంది."

"అపశ్రుతులూ, అపశకునాలూ మనిషి కల్పించుకున్నవి. నాకు తెలిసినంతవరకూ నీ అంత అదృష్టవంతుడు లేడు. చల్లని సంసారం. చక్కని సంతానం."

మురళీధర్ బాధగా నవ్వి, "ఏదో పాటలో విన్నట్లు ఆడది కోరుకునే వరాలు రెండూ అవి. మగవాడికి సంబంధించినంతవరకూ ఈ చల్లని సంసారానికీ, చక్కని సంతానికీ ఒక రమ్యహర్మ్యంకూడా ఏర్పర్చవలసిన బాధ్యత వుంది" అన్నాడు.

వేడివేడి పకోడీలతో వచ్చింది ఉమ. అంతా వాటిని తిన్నారు.

తర్వాత భానోజీరావూ, మురళీధర్ కలిసి నలుగు రైదుగురు వడ్డీ వ్యాపారస్తుల్ని కలిశారు. అందరూ కూడా పెద్దపెద్ద హామీలు కావాలన్నారు.

9

విషయమంతా విని, "అయితే ఇంకా డబ్బు దొరక లేదన్నమాట. నే ననుకున్నాన్లే. గవర్నమెంటప్పివ్వక పోతే, మనకు డబ్బిచ్చేవాళ్ళెవ్వరుంటారని" అన్నాడు రామారావు.

"ఏదో ఉపాయం నువ్వే చెప్పాలి" అన్నాడు మురళీధర్.

ఒక్క క్షణం ఆలోచించి, "బాపిరాజుగారిని కలిశావా?" అన్నాడు రామారావు.

"ఏమిటీ, మావయ్యనా" అన్నాడు మురళీధర్ నమ్మలేనట్లు.

"అవున్రా, ఆయన్ను కలిశావా అనడుగుతున్నాను."

"ఆయన నాసేవా డొకడున్నాడనీ, నాకు అప్పిస్తాడనీ కనీసం ఊహలోకూడా స్ఫురించలేదు" అన్నాడు మురళీధర్ నిస్పృహగా.

"ప్రయత్నలోప ముండకూడదు ఏ వ్యవహారంలోనూ. ఏ పుట్టలో ఏ పాముందో యెవరు చూచొచ్చారు?" అన్నాడు రామారావు.

"నాయనా, మావయ్య ఇల్లు నిజంగానే ఒక పుట్ట. ఆ పుట్టలో వున్న పాము బాపిరాజు మావయ్య. అందులో అడుగుపెడితే, దొరికేది ఇంత విషంమాత్రమే. కాటు వేయడం తప్ప వేరే చేతకాదు మావయ్యకి."

"మీ మావయ్య సంగతి నాకు తెలియక కాదు. కానీ, ఆయన మీ కుటుంబానికి ఎన్నోవిధాలుగా ద్రోహం చేసి వున్నాడు. ఇప్పుడు నువ్వు యిల్లు కొనుక్కోవడంకోసం యింటింటికీ తిరగవలసిన అగత్యం ఆయన కారణంగానే కదా పట్టింది. అందువల్ల ఆయన మనసులో ఏదో మూల పాపం చేశానన్న చింత ఉండివుండవచ్చు. నువ్వాయన్నప్పుడగ్గానే అడిగిన క్షణం మంచిదైతే ఆ పాపచింత కదిలి, ఆయన మనసు కరిగి, కనీసం వడ్డీ పుచ్చుకునయినా అప్పియ్యవచ్చు. చెప్పలేము. లాయరుగా నాకు చాల మన స్తత్వాలతో పరిచయముంది" అన్నాడు రామారావు

"బాపిరాజుగారంటే, ఒకసారి నువ్వు పదిరూపాయ

లాయన చందా యిచ్చారని జోక్ చేశావు, ఆయనేనా?'' అన్నాడు భానోజీరావు, ఏదో ఆలోచిస్తూ.

''అవూ, చాలా తొందరగా గుర్తు చేసుకున్నావురా ట్యూబులైటూ'' అన్నాడు రామారావు.

''అబ్బే! అదికాదు, ఆ జోక్ వేసిన మనిషే ఆయన దగ్గర కప్పుకెళ్ళమని ఎలా చెబుతున్నాడా అని ఆలోచిస్తున్నాను'' అన్నాడు భానోజీరావు.

''కాస్త ఆలస్యంగానే అయినా తెలివిగానే మాట్లాడేవు కానీ, ఈ సలహా నేను ఆపద్ధర్మంగా యిచ్చాను. దేవుడికి దణ్ణం పెట్టి ఊరుకోవడంకంటె నయమే గదా'' అన్నాడు రామారావు.

''దేవుడికి దణ్ణం పెట్టి ఊరుకోవడంకంటె నయమే కావచ్చు కానీ, మావయ్య దగ్గరకు వెళ్ళేముందు దేవుడికి దణ్ణం పెట్టుకు వెళ్ళడం చాలా అవసరం. కానీ, దేవుడికి మావయ్యను మార్చగల శక్తి వుందని అనుకోను'' అన్నాడు మురళీధర్.

''పోనీ, ఫోన్ చేయరాదూ'' అన్నాడు రామారావు.

మురళీధర్ అంగీకారసూచకంగా తల ఊపాడు.

మురళీధర్ ఫోన్ చేశాడు. నెంబరు ఎంగేజయుంది.

''చూశావా, ఇలాంటి వార్త మావయ్యదగ్గరకు తీసుకెళ్ళడం ఫోనుకికూడా ఇష్టంలేదు. ఎంగేజయుంది'' అన్నాడు మురళీధర్.

''ఏడిశావ్ లే. అయిదునిముషా లాగి మళ్ళీ ప్రయత్నించు. మీ మావయ్యతో అంతకంటె యెక్కువసేపు యెవడు మాట్లాడుతాడులే?'' అన్నాడు రామారావు.

మురళీధర్ కాస్సేపాగి మళ్ళీ నంబరు డయల్ చేశాడు. ఫోన్ రింగవుతోంది.

"హలో!" అవతలనించి కంఠం వినిపించింది.

"ఎవరది మావయ్యేనా?" అన్నాడు మురళీధర్.

"అయాం మిస్టర్ బాపిరాజు. మావయ్యంటే నా కర్థం కావడంలేదు."

"నేను మురళిని మావయ్యా" అన్నాడు మురళీధర్.

"అరే-నువ్వా, ఏమిటి విశేషం?"

ఇద్దరూ కాసేపు పిచ్చాపాటీ మాట్లాడుకున్నాక నెమ్మదిగా అసలు విషయంలోకి వచ్చి తనిప్పుడు ప్రస్తుతం ఎదుర్కొంటున్న డబ్బుసమస్య విషయం ప్రస్తావించి, ఈ పరిస్థితుల్లో తన్నాదుకోగలిగినవాళ్ళెవరూ లేరన్నాడు.

"బాగానే వుంది కానీ, మేనల్లుడివని నమ్మి నీకు ఏ హామీ లేకుండా పాతిక వేలిచ్చా ననుకో. నువ్వు తప్ప కుండా ఆ బాకీ తీర్చేస్తావు. కానీ, ఈ విషయం బయటకు పొక్కకుండా మానదు. అప్పుడు బంధుత్వం కలుపు కుంటూ చాలామంది నా దగ్గరకొచ్చి అప్పడుగుతారు. ఇవ్వకపోతే బంధువుల్లో నిష్ఠూరం. ఇస్తే కొంప గుల్ల. కాబట్టి, హామీగా యేమైనా విలువైనదుంటే చూడు."

"విలువైనదేముంది నా దగ్గర. ఏ హామీ లేకపోవడం వల్లనే కదా నీ దగ్గరకొచ్చింది! నా కిప్పుడున్న విలువైన వస్తువు స్నేహమొక్కటే — ఇద్దరు ప్రాణస్నేహితు లున్నారు. వాళ్ళదగ్గర అభిమానమే కానీ, డబ్బులేదు మరి..."

అవతల ఫోన్‌లో ఒక్క నిముషంసేపు మాట రాలేదు. తర్వాత "వాళ్ళేం చేస్తున్నారు?" అన్న ప్రశ్న వినిపించింది. మురళీధర్ చెప్పాడు.

"సరే. ఐతే రేపు ఉదయం పదిగంటల ప్రాంతంలో

వాళ్ళను వెంటబెట్టుకుని నా దగ్గరకు రా. అన్నీ అప్పుడు మాట్లాడుకుందాం."

అవతల ఫోన్ క్లిక్‌మంది. మురళీధర్ మిత్రులకు వివరాలన్నీ చెప్పాడు.

10

"అరే మీ వ్రేలిన ఉంగరం లేదే" అంది ఉమ.

మురళీధర్ కంగారుపడ్డాడు. "అది కాస్త వదులైంది ఉమా, చిన్నదారం కట్టాలి దానికి. బహుశా బెడ్రూంలో పడివుంటుంది. ఎందుకంటే నేను స్నానంచేసి తల దువ్వుకునే ముందు నా వ్రేలినే వుందది."

ఉమ బెడ్రూంలోకి పరుగెత్తి వెళ్ళింది. అయిదు నిముషాలు వెతికినా కనబడలేదుంగరం.

"అది నాకు జయప్రదమైన ఉంగరం" అనుకున్నాడు మురళీధర్. టైమప్పుడే తొమ్మిదిన్నర కావస్తోంది. మిత్రులు ముగ్గురూ విడివిడిగా బస్సులో బయల్దేరి బాపిరాజు ఇంటిముందు కలుసుకోవాలనుకున్నారు. ఆ కారణంగా హడావుడి పడుతున్నాడు మురళీధర్.

"సరేలే ఉమా, బస్సు టైమవుతోంది. నేను వెళ్ళొస్తాను. దొరికితే జాగ్రత్తగా దాచివుంచు" అని కేకపెట్టి బయల్దేరి వెళ్ళిపోయాడు మురళీధర్.

సుమారు పదిగంటల ప్రాంతంలో మిత్రులు ముగ్గురూ అనుకున్న ప్రకారం బాపిరాజు ఇంటిముందు కలుసుకున్నారు.

"ఏ కార్యానికైనా ముగ్గురు బయల్దేరకూడ దంటారు" అన్నాడు రామారావు సాలోచనగా.

"మనం ముగ్గురం కలిసి బయల్దేర లేదుగా. విడివిడిగా ఇక్కడికి వచ్చి కలుసుకున్నాం" అన్నాడు మురళీధర్.

ముగ్గురూ బాపిరాజు ఇంట్లో ప్రవేశించారు. కాలింగ్ బెల్ మ్రోగించగానే, బాపిరాజే స్వయంగా తలుపు తీసి "వచ్చారా-రండి, కూర్చోండి" అన్నాడు.

ముగ్గురూ సోఫాల్లో కూర్చున్నారు. బాపిరాజు ముఖంలో ఏవిధమైన భావాలూ కనబడ్డం లేదు. మనిషి ముక్తసరిగా వున్నాడు. మిత్రులు ముగ్గురూ యిబ్బందిగా సోఫాల్లో కదులుతూ ఒకరివంక ఒకరు చూసుకుంటు న్నారు.

"ఎలా వుంటోంది మావయ్యా ఒంట్లో" అన్నాడు మురళీధర్.

"తిండిలేక జబ్బుచేయడానికి పేదవాడినీ కాను, జబ్బు చేస్తే వైద్యం చేయించుకోలేని మధ్యతరగతివాణ్ణీ కాను. నా ఆరోగ్యానికేం?" అన్నాడు బాపిరాజు.

ఆ జవాబుకు మిత్రులు ముగ్గురూకూడా షాక్ తిన్నారు.

బాపిరాజు లేచి నిలబడి, "ఉండండి, టీ తీసుకొస్తాను" అన్నాడు. నెమ్మదిగా నడుచుకుంటూ లోపలకు వెళ్ళాడు.

బాపిరాజు మనోభిప్రాయమేమిటో అర్థంకాక మిత్రులు ముగ్గురూ మథనపడుతున్నారు. వాటంచూస్తే వచ్చిన పని సానుకూలపడేలా లేదు.

ఒక ట్రేలో టీ కప్పులతో బాపిరాజు తిరిగివచ్చాడు. "నా ఇంట్లో నాకర్లుండరు. డబ్బు సంపాదించడంమాత్రమే కాక దాన్ని సక్రమంగా ఖర్చుపెట్టడం తెలిసిన నాబోటి గాడి దగ్గరే లక్ష్మి వుంటుంది" అంటూ ముగ్గురికీ టీ ఇచ్చాడు. తను టీ తీసుకోలేదు.

"నువ్వు తీసుకోవా మావయ్యా" అనడిగాడు మురళీ ధర్.

"ముందు మీరు తీసుకోండి. అయేక చెబుతాను" అన్నాడు బాపిరాజు.

ముగ్గురూ టీ తాగడమయ్యేక, "నాతో రండి" అన్నాడు బాపిరాజు. ముగ్గురూ ఆయన్ననుసరించారు. ఆయన నెమ్మదిగా వాళ్ళను డైనింగ్ రూంలోకి తీసుకు వెళ్ళాడు. అక్కడ అందమైన డైనింగ్ టేబిల్ మీద నాలుగు వెండి కంచాలున్నాయి. వాటికి పక్కన వెండి గ్లాసుల్లో మంచినీళ్ళున్నాయి.

"నాతో సరిసమానమైనవారికి పదిగంటల సమయంలో నేనిచ్చే ఆతిధ్యం సాధారణంగా ఇలా వుంటుంది. అల్లు లకి హాల్లో టీ నీళ్ళే!" అన్నాడు బాపిరాజు.

భానోజీరావు ముఖం ఎర్రబడింది. మురళీధర్ పిడికిళ్ళు బిగిశాయి. రామారావు ఇద్దరినీ శాంత శాంతపరిచాడు. "ఇంకా మీరు చెప్పదల్చుకున్నదేమైనా వుందా?" అనడిగాడు రామారావు.

"ఉంది. చాలా వుంది. ఒకప్పుడు నా మేనల్లుడు మురళీధర్ నాకంటె చాలా ఉచ్ఛదశలో వుండేవాడు. కానీ, వాడి నాన్న మహాదాత. అడిగినవాడికి లేదనలేడు. నోటుమీదకంటె మాటమీద నమ్మకం. ఫలితమేమిటి? ఆస్తి, హారతికర్పూరంలా హారించుకుపోయింది. ఈనాడు వీడు నన్నప్పడిగే స్టేజికి దిగిపోయాడు. ఏ హామీ చూప లేనివాడికి, ఎందుకూ కొరగానివాడికి చూస్తూ చూస్తూ పాతికవేలు అప్పివ్వడానికి నేను మురళీధర్ బాబులా చవటను కాను. మహాలక్ష్మి భర్తను. మురళీధర్ తండ్రి డబ్బును తృణప్రాయంగా చూడగలగడానికి కారణం వేరే లేదు. అతనా డబ్బును వారసత్వంగా పొందాడు తప్పితే, కష్టపడి సంపాదించలేదు. నాకులా కష్టపడి,

తెలివితేట ఉపయోగించి డబ్బు సంపాదించినవాడు, డబ్బుని తేలిక చేయలేదు.

"మావయ్యా, నన్ను మీ ఇంటికి రమ్మని పిలిచినది అవమానించడానికా లేక..." ఉద్రేకపడుతూ అడిగాడు మురళీధర్.

"ఇది నీకు అవమానం కాదురా, జ్ఞానబోధ. మూసుకు పోయున్న నీ కళ్ళు తెరిపించడంకోసం. మనుషుల్ని నమ్మి నందుకు నీ బాబు నిన్నేగతికి తీసుకొచ్చాడో చూశావా? ముష్టి పాతిక వేలు ముగ్గురు కలిసి వారంరోజుల్లో సమకూర్చలేని స్థితికి. ఏ క్షణాన అప్పుకోసం నా యింటికి టెలిఫోన్ చేశావో అప్పుడే జరిగిందిరా నీకు అవమానం. నీలాంటి ఊరూ పేరూ లేనివాడికి అప్పివ్వడానికి నా ఆస్తి వారసత్వంతోటీ, లాటరీ టిక్కెట్లతోటీ సంపాదించింది కాదురా, కష్టపడి సంపాదించాను. కర్మం జాలక, ఏ లాటరీ అయినా తగిలి అప్పనంగా డబ్బొస్తే, నీకు తప్పకుండా ఇంటికి కబురుచేసి మరీ అప్పిస్తానులే..." అన్నాడు బాపిరాజు.

"మావయ్యా, నువ్వింత దుర్మార్గుడివని నేను కలలో కూడా అనుకోలేదు. అప్పడిగితే లేదని ఒక్కముక్క చెప్పడానికి నన్నూ, నా మిత్రుల్నీ నీ ఇంటికి పిల్చి మరీ అవమానించేవు" అన్నాడు ఆవేశంగా.

"చూశావా, నా మాటలకు మరో ఉడుకురక్తమైతే ఉద్రేకపడి నన్ను చంపినంత పనిచేసేది. డబ్బు లేనివాడి రక్తంలో ఉడుకుమాత్రం ఎక్కువగా ప్రవహించి వస్తుంది? అందుకే, మరెన్నడూ నా గుమ్మం తొక్కకుండా వుంటావని, ఇలా చేశాను. మా నేస్తావా, ఇంకా ఆశ వుందా?"

"ఛ - నీలాంటి మనిషిమీద నా ఆశ? నేను మళ్ళీ నీ గుమ్మం ఎక్కితే, అది నీ ప్రాణం తీయడానికి మాత్రమే

ననుకో..." అన్నాడు మురళీధర్. తన మిత్రుల వంక తిరిగి, "పదండి, పోదాం!" అన్నాడు.

ఆ ఇంట్లోంచి బయటకు అడుగులు వేస్తూంటే బాపిరాజు నవ్వు వినబడుతోంది. ఆయన విరగబడి నవ్వుతున్నట్లున్నాడు. చాలా గట్టిగా ఆగకుండా వినిపిస్తోంది.

మురళీధర్ పిడికిళ్ళు బిగుసుకుంటున్నాయి. ముఖం ఎర్రబడి పోతోంది. రామారావతని వీపు నిమిరి, "టేకిట్ ఈజీ" అన్నాడు.

మురళీధర్ కు నోట మాటకూడా రాలేదు. భానోజీరావు మాత్రం, "ఛా - జీవితంలో ఇలాంటి వ్యక్తిని చూడవలసొస్తుం దనుకోలేదు" అన్నాడు.

"ఏమైనా ఎల్లుండిదాకా టైముంది కాబట్టి, ఇల్లక్కర్లేదన్న విషయం ఎల్లుండి ఉదయమే చెప్పవచ్చు" అన్నాడు రామారావు.

ఎవ్వరూ మాట్లాడలేదు. మౌనంగానే మిత్రులు విడిపోయారు.

మురళీధర్ ఇల్లు చేరి మౌనంగా బెడ్రూంలోకి వెళ్ళి, "ఏమైందండీ - కాయా, పండా" అనడిగిన ఉమ ఒడిలో తలపెట్టుకుని ఏడ్చేశాడు.

11

టైమ్ చూసుకున్నాడు మురళీధర్. పదకొండు గంటలయింది. ఇంత రాత్రివేళ తనకు ఫోనెవరు చేస్తారు?

ఫోన్ అలా మ్రోగుతూనే వుంది.

ఇంటాయన ఊళ్ళోలేని కారణంగా మురళీధర్ పక్క, ఫోనున్న హాల్లోకి మార్చేశాడు. ఉమ, రాజు అతని పక్కనే నిద్రపోతున్నారు.

మురళీధర్ లేచి ఫోన్ తీశాడు "హలో,"

"ఎవరది, శాస్త్ర మురళీధర్‌ను పిలవండి బాబూ."

"నేనే మురళీధర్‌ని" గంభీరంగా అన్నాడు మురళీధర్.

"నువ్వేనా మురళీ, అవసానదశలో వున్నాను. ఈ ముసలి పీనుగుమీద దయతల్చి ఒక్కసారి రాగలవా?"

"ఎవరది మాట్లాడుతూంట?"

"నేనేరా, నీ మావయ్యని. నా కంఠం విని ఫోన్ పెట్టేయకు. ఉదయం నా ప్రవర్తనకు నేను సిగ్గుతో చచ్చిపోతున్నాను. నువ్వు మళ్ళీ నా గుమ్మం తొక్కనన్నావు. కానీ, నీ మంచి మనసు తెలిసినమీదట ఈ ఫోన్ చేస్తున్నాను. ఒక్కసారి బయల్దేరి రావూ? చాలా కష్టంలో వున్నాను. నువ్వు రాకపోతే చచ్చిపోతానేమో కూడా."

కంఠం చాలా దీనంగా వుంది. మురళీధర్ మనసు ఊగిసలాడింది. 'ఏమిటి చేయడం - వెళ్ళడమా, మానడమా?' అని ఆలోచిస్తున్నాడతను.

"మురళీ-త్వరగా రారా, ఆలోచించకురా, నా తప్పులన్నీ క్షమించరా..." ఆ తర్వాత మరి మాటలు వినపడలేదు. చిన్నగా మూలుగు, టెలిఫోన్ క్లిక్‌మన్న శబ్దం.

మురళీధర్‌కు అనుమానం కలిగింది. మావయ్య ఇంట్లో ఏదో జరుగుతోందని అతనికి అర్థమైంది. ఎంత దుర్మార్గుడైనా, ముసలివాడు; ఆపదలో వున్నాడు. మీదుమిక్కిలి బంధువు. మరి ఆలోచించలేదతను. ఫోన్ పెట్టేసి, భార్యను లేపాడు. కళ్ళు నులుముకుంటూ లేచిందామె.

"మావయ్య ఫోన్‌చేసి పిలిచాడు నన్ను. అర్జంటుగా వెళ్ళాలి. నేను వెడుతున్నాను, తలుపులు జాగ్రత్తగా వేసుకో."

ఉమ కింకా పూర్తిమెలకువ రాక అయోమయంగా

చూస్తోంది. ఈలోగా మురళీధర్ బట్టలువేసుకుని, బూట్లు తొడుక్కున్నాడు. వీధిలోకి నడుస్తూండగా ఉమకు పక్క మీద మెరుస్తూ ఉంగరం కనిపించింది.

ఆమె హడావుడిగా వీధిలోకి వెళ్ళి, భర్తని పిలిచింది. అతను వెనక్కు వచ్చాడు. "మధ్యాహ్నం నాకు బెడ్ రూంలో దొరికిందని ఇచ్చానా, మళ్ళీ ఇది మీ పక్క మీద పడుంది" అంటూ ఉంగరం అందించింది.

"అచ్చొచ్చిన ఉంగర మిది. ఉదయం నా వ్రేలి కిది వుండివుంటే, బహుశా మావయ్యా నన్నవమానపర్చి వుండే వాడు కాదేమో, పోనీలే. ఇప్పుడైనా వెళ్ళిన పని జయ ప్రదం కావచ్చు" అన్నాడతను.

"ఇంతకూ, యెందుకింత హడావుడిగా బయల్దేరు తున్నారు?"

"ఏంలేదు, మావయ్య యెందుకో ఫోన్‌లో పిలిచాడు" అంతకు మించి ఉమకు అప్పుడు చెప్పడం మురళీధర్ కిష్టంలేదు.

ఉమకు పరిస్థితి అర్థం కాలేదు. కానీ, భర్త కను చూపు మరుగు కాగానే తలుపులు మాత్రం వేసుకుంది.

మురళీధర్ వడివడిగా అడుగులు వేస్తున్నాడు. అతనికి రిక్షా ఒకటి యెదురుగా వచ్చింది. అతను రిక్షాఅతన్ని పలకరించి బాపిరాజుగారింటికి కడతాదేమో అడిగాడు. నాలుగురూపాయ లడిగాడు రిక్షావాలా.

"చాలా ఎక్కువ!" అన్నాడు మురళీధర్.

"చూడండి బాబూ, అర్థరాత్రి – అందులోనూ ఎదురు గాలి..."

అప్పుడే మురళీధర్ గమనించాడు. ఇందాకట్నించీ విపరీతంగా గాలి వీస్తోంది. వాతావరణం చూస్తూంటే

వాన వచ్చేలా వుంది. రిక్షాఅతను చెప్పేదాకా, తన ఆలో చనల్లో వాతావరణాన్ని గమనించనే లేదు.

కేరమాడగా ఓ అర్ధరూపాయ తగ్గింది. మురళీధర్ రిక్షా ఎక్కాడు. రిక్షా యెదురుగాలిలో కూడా వేగంగానే పోతోంది. రిక్షాఅతను చాలా బలంగా వున్నాడు.

ఉరుములు ఫెళ ఫెళ మంటున్నాయి. ఉండుండి మెరుపులు తళుక్కుమంటున్నాయి. గాలి వింత రకం సవ్వడులు చేస్తోంది. మురళీధర్ రిక్షా ఈ వాతావరణంలో బాపిరాజుగారింటికి వెడుతోంది. మురళీధర్ బుర్రలో ఆలోచనలు అస్తవ్యస్తంగా వున్నాయి.

ఏం జరిగింది మావయ్య ఇంట్లో? నానా దుర్భాషలూ ఆడి తరిమేసిన మావయ్యకు, హఠాత్తుగా తనమీద ప్రేమ ఎలా పుట్టుకొచ్చింది? ఆయన తన్ను పిలవడంలో ఉద్దేశ్య మేమిటి? అవసానదశలో వున్నాననీ, చాలా కష్టంలో వున్నాననీ, చిన్న మూలుగు మూలిగి అర్ధాంతరంగా ఫోన్ పెట్టేశాడు. అక్కడ ఆ పరిస్థితుల్లో యెవరున్నారు? మావయ్య ఒక్కడేనా, లేక?

ముసలివాడు కష్టంలో వున్నాడనగానే తన బుర్ర పని చేయలేదు. కానీ, చాలా పొరపాటు చేశాడు. తనుకూడా భానోజీరావునుకూడా తీసుకురావాల్సింది...

రిక్షా ఆగింది. మురళీధర్ దిగి రిక్షాఅతనికి డబ్బు లిచ్చాడు. నాలుగడుగులు వేశాడు. అతనిప్పుడు బాపి రాజుగారింటిముందు నిలబడి వున్నాడు. హాల్లో యింకా దీపం వెలుతురున్నట్లు బయటకు కనబడుతోంది.

మురళీధర్ మారు ఆలోచన చేయకుండా ముందడుగు వేశాడు. మరోక్షణంలో అతని చేయి బాపిరాజు యింటి కాలింగ్ బెల్ ను అదిమింది.

తలుపులు తెరుచుకున్నాయి. బాపిరాజే స్వయంగా తలుపులు తెరిచాడు. మనిషి పిడిరాయిలా వున్నాడు. నవ్వుతున్నాడు. "లోపలకు రా, నీతో చాలా మాట్లాడాలి" అన్నాడు.

మురళీధర్ లోపలకు వెళ్ళాడు. ఇద్దరూ చెరో సోఫాలో కూర్చున్నారు.

"ఉదయం నా ప్రవర్తనకు నేను చాలా సిగ్గుపడుతున్నాను. ఏ సైతాన్ నన్నావహించిందో తెలియదు" అన్నాడు బాపిరాజు.

"మీ ప్రవర్తన నాకూ చాలా ఆశ్చర్యాన్ని కలిగించింది. నా స్నేహితుల యెదుట నన్నూ, వాళ్ళనీకూడా అవమానించావు..." అన్నాడు మురళీధర్ అదోలా.

"అయితే, నా తప్పును నువ్వు క్షమించగలవా?"

"అంత పెద్ద మాటలెందుకులెండి, మీ అంత సెక్కడ, నా అంత సెక్కడ?"

"అలాగనకురా, నన్ను క్షమించేననరా."

"చూడు మావయ్యా, మనం చిన్న పిల్లలం కాదు. జీవితం బొమ్మలాటా కాదు. మీ రన్నమాటలన్నీ నా గుండెల్ని పిండేస్తున్నాయి. మీ రిప్పుడు సింపుల్‌గా క్షమించమని అడుగుతున్నారు ... అయినా నా క్షమలో మీకు నిమిత్తమేముంది?"

"ఉంది. మంచితనం విలువ ఈ రోజునే నా కర్థమైంది. అసలీ రోజున ఏం జరిగిందో తెలుసా?"

"అబ్బ - ఇంకా నిద్రలేదా...!" బాపిరాజు భార్య విసుక్కుంటూ అక్కడికి వచ్చి, "ఎవరూ, నువ్వా నాయనా, ఆయన కసలే బ్లడ్ ప్రెషర్. ఉదయం పెట్టిన బాధ చాల దనుకునా, ఇప్పుడు మళ్ళీ వచ్చావు" అంటూ

విసుక్కుంది మురళిని చూసి.

"నువ్వెళ్ళి పడుకో, నేను కూడా అరగంటలో వచ్చి పడుకుంటాన్లే. అర్ధరాత్రి మెలకువగా వుండడం నీ ఆరోగ్యానికి మంచిది కాదు" అన్నాడు బాపిరాజు భార్య నుద్దేశించి.

"అమ్మయ్యా" అని నిట్టూర్చి, "నేను పొద్దున్న నిన్ను వెటకారం చేశానా? ఏ లాటరీలోనైనా డబ్బొస్తే, నిన్ను పిలిచి మరీ డబ్బిస్తానని. మధ్యాహ్నానికి నాకు లాటరీలో లక్షరూపాయల బహుమతి వచ్చినట్లు తెలిసింది. ఈ వార్త నాకు సంతోషాన్ని కలిగించినప్పటికీ, తీయవలసిన చోటనే దెబ్బతీసిందికూడా. ఎంత ఐశ్వర్యమున్నా, నీబోటి మంచి వాళ్ళసాటి వస్తారా నాబోటివాళ్ళు. నీ మంచితనం, దేవుడిచేత నాకు లక్షరూపాయ లిప్పించింది. అందులో కేవలం పాతికవేలు నేను నీ కివ్వబోతున్నాను. నువ్వు కాదనకూడదు" అన్నాడు బాపిరాజు.

ఊహించని ఈ ఔదార్యానికి తెల్లబోయాడు మురళీధర్. అతనికి నోట మాట రాలేదు.

"ఆలోచించకురా, నేను మామూలుగా పిలిస్తే నువ్వు రావనే అనుమానంతో ఫోన్లో అలా చెప్పాను. ఆఖరికి మూలిగాను. నువ్వీ డబ్బు తీసుకోని పక్షంలో నేను మానసికంగా చచ్చిపోయినట్లే లెక్క!"

మురళీధర్ చటుక్కున, "అంతమాటనకు మావయ్యా" అన్నాడు.

"నీ గురించి లెక్క సిద్ధంగా వుంచాను. సరిగ్గా పాతిక వేలు. దీంతో నీ అవసరం గడుపుకో, మళ్ళీ తిరిగి ఇవ్వాల్సిన పనిలేదు" అన్నాడు బాపిరాజు.

"నీ మాట కాదనలేను. కానీ, అప్పుగా అయితేనే

తీసుకుంటాను.''

బాపిరాజుకూడా ఒక్క క్షణం ఆలోచించి, ''సరే - నీ యిష్టం'' అన్నాడు.

తర్వాత బాపిరాజు మురళీధర్‌ని ఇనప్పెట్టె వున్న గది లోకి తీసుకువెళ్ళాడు. ఇనప్పెట్టె తలుపులు తీసి యెంచి సరిగ్గా పాతిక వేల రూపాయలు యిచ్చాడు. మొత్తం రెండువందలఏభై వందరూపాయల నోట్లు. చిన్న పోలిథీన్ బ్యాగులో పెట్టి, ''జాగ్రత్తగా వెళ్ళు'' అన్నాడు.

మురళీధర్ చటుక్కున వంగి బాపిరాజు కాళ్ళకి దణ్ణం పెట్టాడు. ''నీది మంచి మనసు మావయ్యా, ఒక బలహీన క్షణంలో నిన్ను చంపాలన్న ఆలోచనకూడా నాకు వచ్చింది'' అన్నాడు.

బాపిరాజు అతన్ని లేవనెత్తి, ''నీచేత దణ్ణం పెట్టించు కునే అర్హతకూడా నాకు లేదు. మనిషి జీవితానికి డబ్బు ఒక్కటే ప్రధానం కాదు. బ్రతికితే మీ నాన్నలా బ్రత కాలి. చాలా ఆలశ్యంగా ఒక జీవితసత్యం తెలుసు కున్నాను. ఇన్నాళ్ళ బాపిరాజు ఈ రాత్రి చచ్చిపోయాడు. కొత్తజన్మ ఎత్తుతాడు మరి'' అన్నాడు.

12

హఠాత్తుగా హాల్లో ఏదో చప్పుడైంది.

బాపిరాజు, మురళీధర్ కంగారుగా హాల్లోకి వచ్చారు. తలుపులు తీసివున్న కారణంగా హాల్లోకి విపరీతంగా గాలి వేస్తోంది. గోడమూలగా వున్న ఒక చిన్న బల్లమీదనుంచి దొర్లుకుంటూ చిన్న ఇనుపగొట్టాం క్రింద పడింది. ఆ చప్పుడే ఇద్దరూ విన్నారు. కాని, ఆ బల్లచాటున నక్కిన రామలింగం వారి కంట పడలేదు.

''ఈ గొట్టామేమిటి మావయ్యా'' అంటూ తీశాడు

దాన్ని మురళీధర్, "అబ్బా, చాలా బరువుగా వుందే" అన్నాడతను.

"అది గొట్టాం కాదు. ఏదో పురాతన వస్తువంటే కొన్నాను. దానిమీద మంచి బొమ్మవుంది చూడు" అన్నాడు బాపిరాజు.

నిజమే. కానీ, పెద్ద విశేషంగా తోచలేదు మురళీధర్‌కి. అతను నెమ్మదిగా ఆ గొట్టాన్ని బల్లమీదుంచాడు.

బాపిరాజు మురళీధర్‌ని సాగనంపడానికి రోడ్డుదాకా వచ్చాడు. మురళీధర్ కనుచూపు మరుగయ్యేవరకూ చేయి ఊపుతూనే వున్నాడు.

మురళీధర్ ఉత్సాహంగా ఈల వేసుకుంటూ నడుస్తున్నాడు. అతనికి కనుచూపుమేరలో ఎక్కడా రిక్షా కనబడలేదు. పదినిముషాలు నడిచేసరికి వాన తుంపర ప్రారంభమైంది. మరో అయిదు నిముషాల్లోనే అది బ్రహ్మాండమైన వానగా మారిపోయింది.

మురళీధర్ దారుణంగా తడిసిపోతున్నాడు. ఏం చేయాలో అతనికి తోచలేదు. ఒక సందు మొగలో పెద్ద అరుగుల ఇల్లు కనబడిం దతనికి. చటుక్కున అక్కడికి పరుగెత్తాడు.

అప్పటికే అతను పూర్తిగా తడిసిపోయాడు. అరుగు మీద అతని శరీరంనుంచీ, బట్టలనుంచీ ధారగా నీళ్ళు కారుతున్నాయి. అలా కారిన నీళ్ళు అరుగుమీద అటూ, ఇటూ ప్రవహించినట్లున్నాయి. అక్కడ పడుకునివున్న ఒక వ్యక్తి ఉలిక్కిపడి లేచాడు. అక్కడ నిలబడివున్న మురళీధర్‌ని చూసి, "ఎవరది?" అన్నాడు.

మురళీధర్ ఉలిక్కిపడి ఆ వ్యక్తిని చూశాడు. ఎవరో అపరిచితుడు. "ఈ దారిని పోతూ వానలో చిక్కడి

ఇక్కడ తలదాచుకుంటున్నాను" అన్నాడు.

ఆ అపరిచితుడు లేచి నిలబడి, "ఇంత రాత్రివేళ దారిని పడిపోవడమేమిటి? అయ్యో! బాగా తడిసిపోయారే" అన్నాడు. మురళీధర్ ఏమీ మాట్లాడలేదు.

"ఇంట్లో నిద్రపట్టక పక్క అరుగుమీద వేసుకున్నాను. లోపల వున్నది కొత్త దంపతులు లెండి_మా అమ్మాయీ, అల్లుడూ. అయినా వాళ్ళను డిస్టర్బ్ చేయక తప్పదు" అంటూ అపరిచితుడు వెళ్ళి తలుపు తట్టాడు. అలా నాలుగైదుసార్లు తట్టాక తలుపులు తెరుచుకున్నాయి. విడీవిడని మత్తుకళ్ళతో ఒక అమ్మాయి, "ఎందుకు నాన్నా" అంటోంది. అపరిచితుడు విషయం వివరించాడు.

మురళీధర్ కి తుడుచుకుందుకు తువ్వాలు దొరికింది. కట్టుకున్న బట్టలు పిండుకుని, మళ్ళీ కట్టుకునేటందుకు మరుగు దొరికింది. వాన తగ్గేవరకూ కాస్త తోడు దొరికింది.

అతను ఇల్లు చేరుకునేసరికి సరిగ్గా రెండు గంటలయింది.

"ఎవరది?" అని అడిగి భర్త కంఠస్వరం విన్నాకనే తలుపు తీసింది ఉమ. భర్తను చూస్తూనే ఆత్రుతగా విశేషాలడిగింది ఉమ.

తలుపులువేసి లోపలకు వెళ్ళేక జరిగినదంతా చెప్పి, పోలిథీన్ బ్యాగు అందించాడు తను. ఉమ ఆ సంచీని కళ్ళకద్దుకుని దేవుడి గదిలో వ్రేలాడుతున్న శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామి పటానికి వెనుక వుంచింది.

మురళీధర్ తడిబట్టలు విప్పి, పొడి లుంగీ కట్టుకున్నాడు. "అదృష్టం ఈ విధంగా మన్ని వెతుక్కువస్తుందని నేనూహించలేదు ఉమా!"

భార్యాభర్తల కారాత్రి హాయిగా నిద్ర పట్టవలసిందే కానీ, ఎందువల్లనో అలా జరగలేదు. ఇంట్లో పాతిక వేల

రూపాయల క్యాషున్నదన్న భయంకూడా అందు క్కారణం కావచ్చు.

13

ఉమ వెళ్ళి తలుపులు తీసేసరికి, పోలీస్ దుస్తులలో భానోజీరావు కనిపించాడు. అదంత పెద్ద విశేషం కాక పోయినా, అతని వెనుక మరికొందరు కానిస్టేబుల్సు కూడా వుండడం ఆమెకు ఆశ్చర్యం కలిగించింది.

"ఆయనకు బాగా జ్వరంగా వుందన్నయ్యా" అంది ఉమ లోనికి నడుస్తూ.

"అదేం, నిన్నటివరకూ బాగానే వున్నాడుగా."

"ఏముంది, ఎంత బాగావున్నా వానలో తడిస్తే పడదు కదా, ఈయనకు..."

"నిన్న వాన పడందే" అన్నాడు భానోజీరావు లోపలకు ప్రవేశిస్తూ.

"పడకేం, రాత్రివేళ పడిందిగా."

భానోజీరావు ఉలిక్కిపడి, "రాత్రి ఒంటిగంటకు వానపడితే, వీడెందుకు తడిశాడు" అన్నాడు.

"అదే, బాపిరాజుగారింటికెళ్ళి వస్తూనూ" అంది ఉమ.

భానోజీరావు తల పట్టుకుని, "అయితే, వీడు బాపిరాజుగారింటికి వెళ్ళాడన్నమాట" అని, కానిస్టేబుల్సుతో "యూ డూ యువర్ డ్యూటీ" అన్నాడు.

"ఏమిటి?" అంది కంగారుగా ఉమ.

"మీ ఆయన అర్ధరాత్రివేళ బాపిరాజుగారింటికి వెళ్ళి పాతికవేలు క్యాష్ పట్టుకొచ్చాడా?" అనడిగేడు భానోజీరావు.

"మీకెలా తెలుసు!" అంది ఉమ.

భానోజీరావు కానిస్టేబుల్సుని ఆగమని చెప్పి, "ఏదీ ఆ

డబ్బు చూపించు" అన్నాడు. ఉమ లోపలకు వెళ్ళి డబ్బు తీసుకువచ్చి భానోజీరావు కిచ్చింది. భానోజీరావు డబ్బు లెక్కపెట్టాడు. ఆ నంబర్లు చూశాడు. ఉమవంక జాలిగా చూసి, "నీ కొక్కటే సలహా ఇవ్వగలను. తక్షణం లాయర్ రామారావుగారికి ఫోన్ చేయి. నేను నీ భర్తను అరెస్టు చేస్తున్నాను" అన్నాడు.

ఉమ కళ్ళలో నీళ్ళు తిరిగాయి. "అసలేం జరిగింది?"

"ఏం జరిగిందో నాకు తెలియదు. కానీ, నా డ్యూటీ నాచేత నీ భర్త రాత్రి బాపిరాజుని హత్యచేసి పాతిక వేల రూపాయలు క్యాష్ ఎత్తుకొచ్చాడని అనిపిస్తోంది. ఈ విషయంలో నేను పూర్తిగా నిస్సహాయుణ్ణి" అన్నాడు.

"బాపిరాజుగారు హత్య చేయబడ్డారా?"

"ఆ విషయం రాత్రి నీ భర్త చెప్పలేదా?"

"అలా కూర్చో అన్నయ్యా" అంది ఉమ. అతను కూర్చున్నాక రాత్రి తన భర్త తనకు చెప్పిన వివరాలన్నీ ఓపిగ్గా చెప్పింది ఉమ.

అన్నీ విని భానోజీరావు నిట్టూర్చాడు. "ఎవరు నమ్ముతారమ్మా ఈ కట్టు కథ! బాపిరాజులాంటి కఠినాత్ముడు అర్ధరాత్రివేళ పిలిచి నోటులేకుండా పాతిక వేలిచ్చాడంటే! నువ్వు కాక మరెవ్వరైనా చెపితే నవ్వివుండేవాణ్ణి."

"ఆయన అబద్ధమాడ రన్నయ్యా" అంది ఉమ.

"ఆ సంగతి నాకూ తెలుసును. కానీ, బాపిరాజు ఔదార్యం చూపించలేదన్నది అంతకంటె పచ్చి నిజం. అయినా ఆయన మీ ఆయన కెప్పుడు ఫోన్ చేశాడు?"

"నేను వినలేదన్నయ్యా, నిద్రపోతున్నాను. ఆయనే నన్ను లేపి తన కిలా ఫోన్ వచ్చిందనీ, వెడుతున్నాననీ

అన్నారు'' అంది ఉమ.

''కనీసం తనకు ఫోన్ వచ్చిందన్నందుకైనా సాక్ష్యం లేదన్నమాట'' అన్నాడు భానోజీరావు నీరసంగా.

''ఇంటివాళ్ళు ఊళ్ళోలేరు. అందువల్ల మేము ఫోన్ వున్న గదిలోనే పడుకుంటున్నాం'' అంది ఉమ.

''విధి వీడిమీద పగ బట్టినట్లుంది. అసలు వీడికే ఫోన్ కాలూ రాలేదు. ఉదయం బాపిరాజు చేసిన అవమానం వీడి మనసును బాధిస్తూంటే, పాతిక వేల అవసరం పీకు తూంటే, రాత్రి పదకొండు గంటలవేళ ఒక నిర్ణయానికి వచ్చి, వీడు బాపిరాజు యింటికి బయల్దేరాడు. ఆవేశంలో ఆయన్ను హత్యచేసి అవసరమైన పాతిక వేలూ తీసుకుని వచ్చేశాడు.

''అన్నయ్యా'' అంది ఉమ బాధగా.

''అని నేను కాదమ్మా, నా డ్యూటీ అంటుంది. కాదని ఎవరైనా ఋజువు చేయగలిగితే సంతోషించగలిగేది నా కంటె ఎవరూ వుండరు'' అన్నాడు భానోజీరావు. మళ్ళీ ఒక్క క్షణం ఆగి, ''హత్యాసాధనమైన ఇనుప గొట్టంమీద హంతకుడి వేలిముద్రలున్నాయి. నా ఆశ ఒక్క ఈ దాని మీదనే వున్నాయి'' అన్నాడు.

14

''మురళీధర్‌కి పాతిక వేలు కావాలి. ఎలాగైనా ఆ డబ్బు సంపాదించాలన్నది అతని ఆశయం. ఈ ఆశయ సిద్ధికోసం తనలోని బలహీనతలు వెలికి వచ్చి తనచేత నేరం చేయిస్తాయేమోనని అతను చాలా భయపడు తున్నాడు. లంచానికి లొంగిపోతానేమోనని భయపడి ఆఫీసుకు వెళ్ళడంకూడా మానేశాడు.

డబ్బిస్తానని యింటికి పిలిచి బాపిరాజు మురళీధర్‌ని

దారుణంగా అవమానించాడు. ఆవేశంగా అతని యిల్లు వదిలిపెడుతూ, మళ్ళీ నీ గుమ్మం తొక్కితే అది నీ ప్రాణాలు తీయడానికే నన్నాడు మురళీధర్.

అతను మళ్ళీ బాపిరాజు గుమ్మం తొక్కాడు. బాపిరాజు ప్రాణాలు పోయాయి.

బాపిరాజు తనకు ఫోన్ చేశాడన్న విషయాన్ని మురళీధర్ ఋజువు చేయలేదు. అర్ధరాత్రి అతను బాపిరాజు యింటికి వెళ్ళాడు. బాపిరాజు మరణించాడు. మురళీధర్ని బాపిరాజు భార్య చూసింది. బాపిరాజును చంపడానికి ఉపయోగించిన ఇనుపగొట్టంమీద మురళీధర్ వ్రేలిముద్రలే వున్నాయి. బాపిరాజు ఇంట్లో మాయమైన పాతిక వేలూ మురళీధర్ ఇంట్లో వున్నాయి.

మురళీధర్ చెప్పే విధంగా బాపిరాజు ఔదార్యాన్ని చూపించిన సంఘటనలు మచ్చుకొక్కటైనా వున్న వివరాలు లేవు.

హత్య జరిగిన సమయానికి వాన పడుతోంది. మురళీధర్ వానలో తడిశాడు. అతను వానలో బాగా తడిస్తే జ్వరపడతాడు. మర్నాడతను జ్వరపడడం, అతను వానలో బాగా తడిశాడన్న విషయాన్ని స్పష్టం చేస్తుంది.

రామారావు తను కాగితంమీద వ్రాసుకున్న వివరాలన్నీ మరోసారి బాధగా చూసుకున్నాడు. ఈ పరిస్థితుల్లో తను చేయగలిగిన దేమీ లేదు. నిజానికి హత్యను నిరూపించడానికి యిటువంటి ఆధారాలు సంపాదించడానికే తను ప్రయత్నిస్తాడు. కేసును పటిష్టం చేయడానికీ ఆధారాలు చాలు.

మురళీధర్ని కలుసుకుందుకు పోలీస్ స్టేషన్కు వెళ్లాడు రామారావు. భానోజీరావు ముభావంగా పలకరించాడు.

"ఏమంటున్నాడు మురళీధర్?" అడిగాడు రామారావు.

అదోలా నవ్వి, "తను అమాయకుణ్ణని నమ్మమంటాడు" అన్నాడు భానోజీరావు.

"నువ్వేమంటావు?"

"అమాయకుడని నమ్మడానికి అభ్యంతరం లేదు. కానీ, అమాయకులు మాత్రం హంతకు లెందుకు కాకూడదు?"

"ఏరా - నువ్వు నమ్ముతున్నావా, మురళి హత్య చేశాడంటే" రామారావు బాధగా అడిగాడు.

భానోజీరావు టేబిల్ మీంచి ఒక ఫైలు తీసి, "ఇది చూడు. మురళి మన మిత్రుడని మరిచిపో. నీ అభిప్రాయం చెప్పు" అన్నాడు.

"ఆ ఫైలు చూడవలసిన అవసరం లేదు. వివరాలన్నీ నాకు తెలుసు" అన్నాడు రామారావు.

"నీ అభిప్రాయం చెప్పుమరి."

"కాకతాళీయంగా యెన్నో విషయాలు జరిగుంటే తప్ప, మురళీధర్ నిర్దోషి అనలేము. ఇన్ని విషయాలు కాకతాళీయంగా జరగడం నా అనుభవంలో ఇంతవరకూ రాలేదు. చిన్నతనంనుంచీ మురళీధర్‌ని యెరుగుదును కాబట్టి, అందరకూ సమంజసంగా కనబడే నిర్ణయానికి రావడం కష్టంగా వుంది" అన్నాడు రామారావు.

భానోజీరావు మాట్లాడలేదు. రామారావే మళ్ళీ, "ఒక పర్యాయం వెళ్ళి మురళితో మాట్లాడి వస్తాను" అన్నాడు. భానోజీరావో క్షణం ఆలోచించి, "నిజం ఒప్పేసుకుంటే శిక్ష తగ్గుతుందనికూడా చెప్పు" అన్నాడు.

రామారావుకు మురళీధర్‌ని చూస్తే కడుపు తరుక్కుపోయింది. ఈ వేషంలో అటువంటి అవతారంలో అతన్ని

చూస్తానని అతననుకోలేదు.

"మురళీ!" అన్నాడతను బరువుగా.

"రామారావ్, ఏమిటి విశేషాలు?" అన్నాడు మురళీధర్ విషాదంగా.

"నిజం ఒప్పేసుకుంటే, శిక్ష తగ్గుతుందని చెప్పమంటున్నాడు భానోజీరావు."

"నువ్వుకూడా నేను హంతకుడని నమ్ముతున్నావా రామారావ్. నిజంగా నేను నిర్దోషిని."

"అలాగంటే అందరూ నవ్వుతున్నారు. ఎలా ఋజువు చేయడం?"

"ఋజువు చేసుకోవలసుంటుందని ముందుగా నాకు తెలియదు కదా! లేకపోతే జాగ్రత్తపడి వుండేవాడిని. నీకు గుర్తుందో లేదో కానీ, మనం స్నేహితులం ముగ్గురం ఒకసారి మూడు అబద్ధాల గురించి మాట్లాడుకున్నాం. ఈనాడందులో రెండు నిజాలయ్యాయి. బాపిరాజు ఔదార్యం చూపించాడు, భానోజీరావు నన్నరెస్ట్ చేశాడు. కానీ, లోకం నమ్ముతున్న నిజాలు వేరుగా వున్నాయి. భానోజీరావు నన్నరెస్ట్ చేశాడు, నేను హత్య చేశాను. వీటిల్లో అసలు నిజమూ, అసలు అబద్ధమూ తెలిసినవాళ్ళు ముగ్గురం. ఒకడు బాపిరాజు మావయ్య, ఈ లోకం విడిచి వెళ్ళిపోయాడు. రెండు భగవంతుడు. ఉలకడు, పలకడు. మూడు నేను. నా మాట నమ్మరు."

రామారావు మౌనంగా అంతా విని, "నేనింకా నిన్ను రక్షించాలనే ప్రయత్నంలోనే వున్నాను. అన్నీ వివరంగా మరొక్కసారి చెప్పు. ఒక్క సంఘటనకూడా తప్పకూడదు" అన్నాడు. మురళీధర్ ఓపికగా అంతా చెప్పాడు.

"నువ్వు దారిలో వాన పడ్డప్పుడొక ఇంట్లో ఆగానని చెబుతున్నావే, ఆ సంఘటనకూడా నిన్ను రక్షించదు. ఎందుకంటే వాళ్ళెవ్వరూ నిన్ను సరిగ్గా ఏ టైముకు కలుసుకున్నారో చెప్పలేక పోతున్నారు. ఎక్కడా యే హోపూ లేదు. నువ్వు మాత్రం అధైర్యపడకు. నేను ప్రయత్నాలు చేస్తూంటాను."

రామారావు మురళీధర్‌తో మాట్లాడి సెలవు తీసుకుని వెళ్ళిపోయేక భానోజీరావు మరోసారి కలిశాడతన్ని.

"ఒరేయ్, స్నేహితుడిగా నా సలహా విను. నీచేత నేరం ఒప్పించలేనందుకు పోలీసుశాఖ నన్ను సమర్థుడిగా లెక్కడుతుంది. అయినా అందుకు భయపడ్డంలేదు నేను. నిన్ను మరొకరి చేతికి ఒప్పగించాలేమోనని హడలిపోతు న్నాను. నేరస్థులచేత నేరాన్నొప్పింప చేసేందుకు పోలీసు శాఖ అవలంబించే పద్ధతులు నీకు తెలియవు. నువ్వు ఆ దారుణ హింసకు గురికావడం ఊహలోకూడా నేను సహించలేను. నువ్వు నిజంగా హంతకుడివి కాదనుకో. అసలు హంతకుడు తనకు తాను స్వయంగా వచ్చి బయట పడి, హత్య ఎలా జరిగినదీ వివరిస్తే తప్ప, ఈ పరిస్థితుల్లో నువ్వు నేరస్థుడివి కాక తప్పదు. నీ భార్యాబిడ్డలకు వచ్చిన లోటులేదు. వాళ్లు ప్రస్తుతం మా ఇంట్లోనే వుంటున్నారు. చెల్లాయినీ, మేనల్లుణ్ణీ కంటికి రెప్పలా చూసుకుంటాన్నేను. వెంటనే నేరం ఒప్పేసుకుంటే, శిక్ష తగ్గించడానికి ఏమైనా సహాయపడ గలుగుతాను నేను — నీ మేలు కోరి చెబుతున్నాను. నేరం ఒప్పేసుకో!"

"ఒప్పుకోకపోతే..."

"నేను రంగంలోంచి తప్పుకుంటాను. మా పోలీసుశాఖ నీచేత ఎలాగూ నేరాన్ని ఒప్పించగలదు. కానీ, నీ భార్యా

బిడ్డలకు నీడ కల్పించే అవకాశం నేను కోల్పోవచ్చు."

మురళీధర్ అతన్ని మరేమీ ప్రశ్నించలేదు. శూన్యం లోకి చూశాడు కాసేపు. తర్వాత "ఎన్నోసార్లు పుస్తకాల్లో చదివాను. చట్టానికి చెవులే కానీ, కళ్ళు లేవని. అది ఇంత భయంకరంగా నా జీవితంలో నిజమవుతుందని కలలోకూడా ఊహించలేదు. ఒరేయ్ భానోజీరావ్! భగవంతుడనేవాడుంటే, ఒక నిరపరాధికి నిష్కారణంగా శిక్ష విధించబడిందని మీరంతా గ్రహించే రోజు తప్పక వస్తుందిరా. అంతవరకూ భగవంతుడు నా కాయుష్షు ఇస్తాడేమో చూడాలి. అదంతా ఎందుకులే కానీ, బాపిరాజు మావయ్య హత్య గురించి నీకు తోచిన విధంగా రాయి. నువ్వెక్కడ సంతకం పెట్టమంటే అక్కడ పెట్టేస్తాను" అన్నాడు.

భానోజీరావు ముఖంలో సంతోషం కనబడింది. అతను తృప్తిగా నిట్టూర్చాడు.

ఆ తర్వాత సుమారు నెలరోజులకు కోర్టు విచారణ ముగిసి, మురళీధర్‌కు యావజ్జీవ కారాగారశిక్ష విధించబడింది.

15

"ఎలా చిక్కిపోయాడో" అన్నాడు బసవరాజు రాజుని చూసి బాధగా.

బసవరాజు ఉమకున్న ఏకైక బంధువు. వరుసకు అన్నయ్యవుతాడు. ఉమ వివాహం అతని చేతులమీదుగానే జరిగింది. మురళీధర్ జైల్లో వున్నాడని తెలిసి వచ్చాడు. రాజుకి ఆ ఏడాది చదువు పూర్తయేవరకూ ఉమ ఆ ఊళ్లోనే వుండడానికి నిశ్చయించుకుంది. ఆమెకు ధైర్యంగా వుండడంకోసం ఓ నెలరోజులపాటు ఆమెవద్ద గడప

డానికి భార్యాబిడ్డలతో సహా అక్కడికి వచ్చేశాడు. అతను భానోజీరావుకు కృతజ్ఞతలు చెప్పాడని, ఉమ బాధ్యతలు తను వహిస్తానని చెప్పాడు.

"ఇంకా యిప్పుడు కాస్త నయం. తండ్రిదగ్గర బాగా చేరిక వాడికి. ఆయన లేకుండా యెప్పుడూ భోంచేసేవాడు కాదు. ఆయన అరెస్టయిన నాలుగురోజులసలు వీడు పచ్చి మంచినీళ్ళుకూడా ముట్టలేదు. మరి దక్కుతాడనుకోలేదు నేను."

ప్రస్తుతం బసవరాజు, అతని భార్య, ముగ్గురు పిల్లలు, ఉమ, రాజు బజారుకు వెళ్ళడంకోసం ఒక బస్‌స్టాపులో నిలబడి వున్నారు. హఠాత్తుగా రాజు తల్లిదగ్గరగా వచ్చి నెమ్మదిగా, "అమ్మా, అక్కడ నిలబడి వున్నాయన చేతి ఉంగరం నాన్నది" అన్నాడు.

ఉమ ఉలిక్కిపడింది. హత్య జరిగిననాటి రాత్రి తిరిగి వచ్చిన మురళీధర్ చేతివ్రేలికి ఉంగరం లేదు. ఎక్కడ పడిపోయిందో అతనికి గుర్తులేదు. ఆ ఉంగరం హత్య జరిగిన ప్రాంతంలో ఎవ్వరికీ దొరకలేదు.

ఉమలో ఏదో ఆశ తళుక్కుమనగా, ఆమె కొడుకు చూపించిన వ్యక్తిని పరిశీలనగా చూసింది. అతని కుడి చేయి వ్రేలాడుతూ వుంది. ఆ చేతి చూపుడువ్రేలుకుంది ఉంగరం.

అది ప్రత్యేకమైన ఉంగరం. దానిమీద త్రిమూర్తుల బొమ్మ స్పష్టంగా కనపడుతుంది. ఉంగరం సైజుకూడా పెద్దదే. ఆ త్రిమూర్తుల బొమ్మను తీసేస్తే, ఉంగరంమీద మురళీధర్ పేరుకూడా వుంటుంది. ఆ వ్యక్తి చేతివ్రేలికి అటువంటి ఉంగరమే వుంది.

రాజుకి ఆ ఉంగరం గురించి బాగా తెలుసు. అతని

కదంటే ఎంతో యిష్టం. ఆ కారణంగా యెన్నోసార్లు తండ్రి దగ్గర్నుంచి తీసుకుని, కాసేపు ఆడుకుని మళ్లీ ఇచ్చేస్తూండేవాడు. కొడుకంటే విపరీతమైన ప్రేమ గల మురళీధర్ అడిగినప్పుడల్లా అభ్యంతరం చెప్పకుండా ఉంగరాన్నిస్తూండేవాడు. ఇప్పుడు రాజు దాన్ని దగ్గర కంటూ వెళ్ళి చూసొచ్చాడు. అతను పొరబాటు పడడు.

ఉమ నెమ్మదిగా బసవరాజుకి ఆ వ్యక్తిని చూపించి, "అతనెవరో, ఏం చేస్తూంటాడో తెలుసుకోవాలి. బాపిరాజుగారిని చంపిన హంతకుడతనే అయినా ఆశ్చర్యం లేదు" అని చెవిలో చెప్పినట్లు చెప్పింది.

బసవరాజు చకితుడై, "నీకేం మతికానీ పోలేదుకదా" అన్నాడు.

"నాకు పోయింది మతికాదు. మంచితనంమీద నమ్మకం. మళ్లీ ఇప్పుడిప్పుడే నాలో ఆశలు చిగురిస్తున్నాయి. సరిగ్గా హత్య జరిగిననాటి రాత్రి మాయమైన ఉంగరం, అయన ఉంగరం, ఆ వ్యక్తి వ్రేలికి వుంది. ఏమో, అదృష్టం బాగుంటే, ఎలాంటి రహస్యం బయటపడుతుందో."

బసవరాజులిక్కిపడి, "బస్సు వస్తోంది. మీరు ఇంటికి వెళ్ళండి. నేను ఇతని ఆచూకీ తెలుసుకు వస్తాను" అన్నాడు.

ఒకగంట తర్వాత బసవరాజు ఇంటికి వచ్చాడు.

"అతని చిరునామా సంపాదించాను" అన్నాడు.

"భానోజీరావుగార్కి వెంటనే కబురు చెప్పాలి" అంది ఉమ.

"వాడికి అనుమానం రాకుండా వాణ్ణనుసరించి వెళ్లాను. వాడి మకాం తెలియగానే, వెంటనే భానోజీరావుగారికి అన్నీ వివరంగా ఫోన్ చేసి చెప్పేశాను. ఆయన తను వ్యవ

హారం చూస్తానన్నారు'' అన్నాడు బసవరాజు.

మర్నాడుదయం భానోజీరావు స్వయంగా ఉమ ఇంటికి వచ్చాడు. అతను వస్తూనే ఉత్సాహంగా రాజుని గట్టిగా కౌగలించుకుని ఎత్తేసుకున్నాడు.

''ఏమిటన్నయ్యా యిది!'' అంది ఉమ అర్థం కాక.

''ఎంత అదృష్టవంతుడమ్మా వీడు, తండ్రికి జైలుశిక్ష తప్పించాడు?'' అన్నాడు.

ఉమకు సంతోషంతో మాట రాలేదు. తమాయించుకుని, ''వివరంగా చెప్పండన్నయ్యా?'' అంది.

''ఏముంది? అసలు హంతకుడు అవలీలగా దొరికేశాడు. నిన్న మీ అన్నయ్యగారి టెలిఫోన్ విన్నాక నాకు నమ్మకం లేకపోయినా ఆ ఇంటికి మఫ్టీలోవున్న కానిస్టేబుల్ని కాపలా వుంచి, ఇంట్లోనివాడు బయటకు పోగానే ఇల్లు సోదా చేయమన్నాను. అనుమానించదగ్గ వస్తువులు దొరికితే వెంటనే పోలీస్ స్టేషన్‌కు ఫోన్ చేయమన్నాను. వాడి గదిలో చాలా దొంగవస్తువులు దొరికాయి. అదలా గుంచితే ఆ వెధవకి డైరీ రాసే అలవాటుంది. అందులోని వివరాలు ఇటీవల నగరంలో జరిగిన ఎన్నో చిల్లర దొంగతనాల వివరాలు తెలియబర్చడమే కాక, బాపిరాజు హత్య జరిగిననాటి రాత్రి వాడా ఇంట్లో ప్రవేశించి అనుకోకుండా బాపిరాజుగారి తలమీద మోది పారిపోయిన వివరంకూడా తెలిసింది. వాడి వ్రేలిముద్రలు తీసుకుని చూస్తే, నగరంలో ఇదివరకు జరిగిన కొన్ని దొంగతనాల సందర్భంలో దొరికిన వ్రేలిముద్రలతో సరిపోయాయి. మేము వెతుకుతున్న దొంగ నీ మూలంగా, నీ రాజు మూలంగా దొరికిపోయాడు. కాకతాళీయంగా మీ రాజు ఆ ఉంగరాన్ని చూసి వుండకపోతే, వీడిప్పటిలో మా

చేతికి చిక్కి వుండేవాడు కాదు..."

"ఇంతకీ వాడి వ్రేలికి ఉంగరం ఎలా వచ్చింది? హత్యాప్రదేశంలో దొరికిన ఉంగరాన్నంత ధైర్యంగా పెట్టుకుని తిరగ గలుగుతున్నాడు వాడు?" అన్నాడు బసవరాజు.

"అదే తమాషా" అన్నాడు భానోజీరావు. "బాపిరాజుగారింటినుంచి బయటపడ్డాక వాన కారణంగా తాత్కాలికంగా కాసేపు ఒకరి యింట్లో బసచేశాడు మురళి. అక్కడ తువ్వాలుతో ఒళ్ళుకూడా తుడుచుకున్నాడు. ఆ ఇంట్లో మురళి ఉంగరం పడిపోయింది. తర్వాతెప్పుడో ఆ విషయాన్ని గమనించిన ఆ యింట్లోని వాళ్ళు ఉద్దేశ్యంతో నైతేనేం ఆ ఉంగరాన్ని దాచి వుంచారు. బాపిరాజును హత్యచేసిన చిల్లరదొంగ ఒకరోజు రాత్రి ఆ ఇంట్లో జొరబడి దొంగతనం చేశాడు. వాడికక్కడా ఉంగరం దొరికింది..."

ఉమ ఆనందతరంగాల్లో తేలిపోతూ, "ఇంతకీ ఆయన కచ్చొచ్చిన ఉంగరమది. అదే ఇప్పుడు" అంటూంటే, "అయినా, నే నెప్పుడూ ప్రతీ విషయంలోనూ కాస్త లేటనీ, ట్యూబులైటుననీ మురళి వేళాకోళం పట్టిస్తూండేవాడు. ఇప్పుడూ అంతే ఐంది" అన్నాడు భానోజీరావు.

ఆ తర్వాత కొన్నిరోజులకు మురళీధర్ జైలునుండి విడుదలై తిరిగివచ్చిన సందర్భంగా, మిత్రులు ముగ్గురూ భానోజీరావింట్లో పార్టీ చేసుకున్నారు. ఎటొచ్చీ ఆ పార్టీలో ఈ పర్యాయం, అసాధ్యపు టబద్ధాల ప్రస్తావన రానేలేదు.

—: ఐపోయింది :—